

ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

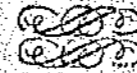
Τ Η Σ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΥΠΟ
Α. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ, Α. ΖΙΝΝΗ, Γ. ΚΑΡΑΜΗΤΣΑ.

ΤΟΜΟΣ Θ΄.

ΤΕΥΧΟΣ Δ΄.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. ΨΥΛΛΙΑΚΟΥ καὶ Σαῶ.

1870.

ΔΗΛΩΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Σύντομος Ιατρική έκθεσις περί της εν Μυκόνω ενσηψίας, επιδημικής κακοήθους διφθερίτιδος υπό Φ. Χαμαρτου	σ. 97
Κρίσεις τινές περί του προγνωστικού και της θεραπείας των πεπαλαιωμένων εξαρθρημάτων και ιδίως των του ώμοβραχιονίου άρθρου. Έκθεσις κλινικών παρατηρήσεων, υπό Σ. Σ.	σ. 106
Η διά φανικού οξέος θεραπεία της επιδημικής διφθερογόνου φλεγμονής. Παρασιτική της νόσου γένεσις, υπό Γ. Καραμήτσα	σ. 117
Θεραπεία κατά της ταινίας υπό Φ. Χαμαρτου	σ. 125
Θεραπεία κατά της Βλεννορροίας	σ. 127
Δολτίαν αποβίασιν	σ. 128

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΜΥΚΟΝΩ ΕΝΣΗΨΙΑΣ ΕΠΙΔΗΜΙΚΗΣ ΚΑΚΟΗΘΟΥΣ ΔΙΦΘΕΡΙΤΙΔΟΣ (Diphtherie maligne).

Η νόσος αυτή ενέσκηψεν ενταύθα κατά τον παρελθόντα Αυγουστον μεταφερθεισα εκ Σύρου παρά τινος παιδός εκείθεν ελθόντος και απεβίωσαντος ενταύθα την δευτέραν ημέραν της αφίξεώς του. Μετά δύο ημέρας προσεβλήθη έτερον παιδιον, του οποίου η κατοικία κείται πλησίον της οικίας του εισημένου εκ Σύρου ελθόντος παιδός. Μετά παρέλευσιν ελίγων ημερών προσβάλλονται δύο έτερα παιδια της αδελφής της μητρός του παιδός τούτου, άτινα μετά της μητρός των ήλθον προς επίσκεψιν του άσθενούντος τελευταίου παιδός. Άπαντα τά παιδια ταύτα απεβίωσαν. Μετά παρέλευσιν 25 ημερών από του θανάτου των άσθενών τούτων προσβάλλεται έτερον παιδιον της αútης συνοικίας και μετά ελίγας ημέρας προσβάλλεται επίσης έτερον και ούτω καθεξής. Κατά τας όποιας δέ έκασμα έρεύνας έχω πλήρη την πεποίθσιν ότι τά παιδια ταύτα είχαν σχέσεις και συγκοινωνίαν μετά των προρηθέντων άσθενών, όστε αναμφισβήτητον αποβαίνει ότι η νόσος εστι κολλητική. Προσεβλήθησαν τó όλον 12 άτομα, εκ αυτών τά 8 ήσαν άρρενα και 4 θήλια. Έκ των προσβληθέντων τούτων άσθενών απεβίωσαν σχεδόν άπαντες και λέγομεν σχεδόν διότι τó τελευταίον μόνον επιζεί μέχρι της στιγμής ταύτης, άλλ' ελίγας ελπίδας έχομεν περί της σωτηρίας αυτού.

Ἐκτὸς τῆς κολλητικότητος τοῦ νοσήματος οὐδεμίαν ἄλλην αἰτίαν ἠδυνήθημεν νὰ εὐρωμεν, ἥτις νὰ ἐπιβοηθῇ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νόσου. Πιστεύομεν ὅμως ὅτι ἡ μεταβολὴ τῆς ἀτμοσφαιρᾶς ἀπὸ θερμῆς εἰς ψυχρὰν μεταβαλλομένης προδιθέτει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς.

Συμπτώματα τῆς νόσου εἰσὶν τὰ ακόλουθα. Τὸ πρῶτον σημεῖον ὅπερ ἔλκει τὴν προσοχὴν τῶν συγγενῶν καὶ τοῦ ἰατροῦ εἶναι μικρὰς τῆς ἐξόγκωσις τῶν ὑπογενεῶν ἀδένων τῆς πλευρᾶς ἐκείνης ἔνθα τὸ πρῶτον ἐδράζει ἐντὸς τοῦ φάρυγγος τὸ ψευδομεμβρανῶδες ἐξίδρωμα· ἡ ἐξόγκωσις αὕτη μικρὰ· οὐσα τὴν πρώτην ἡμέραν μεγαθύνεται εὐθὺς τὴν δευτέραν εἰς μέγιστον βυθὸν καταλαμβάνουσα καὶ τὴν ἑτέραν πλευρὰν τῆς γένουσι, ὅταν τὸ ἐξίδρωμα καταλάβῃ καὶ τὴν ἑτέραν πλευρὰν τοῦ φάρυγγος, εἰς τοιοῦτον δὲ βαθμὸν φθάσει πολλάκις ἡ ἐξόγκωσις αὕτη, ὥστε παραμορφῶσαι τὸ πρόσωπον τοῦ παιδός· εἶναι δὲ ἐν τῶν ἀσφαλεστέρων σημείων τῆς κακοηθείας τῆς νόσου οὐδέποτε σχεδὸν ἔλλειπον, δόξαν μάλιστα ἡ νόσος ἀποβαίνει εἰς θάνατον· εἶναι δὲ πρόδηλον ὅτι ἡ ἐξόγκωσις αὕτη εἰς τὴν περίστασιν ταύτην δὲν περιορίζεται ἀπλῶς εἰς τοὺς λεμφικοὺς ὑπογενεῶν ἀδένας, ἀλλὰ καταλαμβάνει καὶ τὸν παρεκείμενον κυτταροῦδη ἰστόν, ἐξ οὗ ἐνίοτε ἡ παρατηρουμένη ἐκείνη ἐρυσιπελατώδης χροιά τοῦ ἐξωτερικοῦ δέρματος· οὐδέποτε ὅμως εἶδομεν τὴν φλεγμονὴν ταύτην τῶν ὑπογενεῶν ἀδένων νὰ ἀπολήξῃ εἰς πύξιν. Δεύτερον σύμπτωμα εἶναι δυσκολία τις κατὰ τὴν κατάποσιν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ πολλάκις ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἀναφαίνεται τὸ νοσηρὸν ἐξίδρωμα ἐντὸς τοῦ φάρυγγος, κατέχον κατ' ἀρχὰς μὲν τὴν ἑτέραν τῶν ἀμυγδαλῶν, ἀκόλουθως δὲ ἀμφοτέρως, ἐξαπλούμενον μετέπειτα εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ φάρυγγος, τὴν γαργαρεῶνα καὶ τὸ ὑπερώϊον ἰστίον. Συνίσταται δὲ τὸ ἐξίδρωμα τοῦτο εἰς πλαστικὴν τινα οὐσίαν (ψευδομεμβράνα) κατ' ἀρχὰς μὲν λευκὴν εἶτα δὲ γενομένην φκιὰν, κιτρινώδη, ἐστὶν ὅτε δὲ καὶ ὄρφνην, δυσκόλως ἀποσπώμενην· εἶναι δὲ κεκολλημένη ἐπὶ τῶν διαφόρων μερῶν

τοῦ φάρυγγος ἐν εἴδει πλακῶν χωρὶς ἢ ὑποκειμένη βλενομεμβράνα νὰ παρουσιάσῃ ἴχνη ἐξελεγκώσεως ἐκτὸς τῆς καταστροφῆς τοῦ ἐπιθηλίου. Οἱ ἀσθενεῖς αἰσθάνονται σχεδὸν πάντοτε πόνον τινὰ κατὰ τὸν φάρυγγα μετὰ δυσκολίας τότε μεγάλης κατὰ τὴν κατάποσιν· τὸ εἰρημένον ἐξίδρωμα καταλαμβάνει ἐνίοτε τὰς χοάνας καὶ τὴν ρινικὴν κοιλότητα καὶ τότε παρατηρεῖται ἐξερχόμενον ἐκ τῆς ρινὸς ὑγρὸν τι κιτρινωπὸν, δυσῶδες, ἀναμειγμένον μεθ' αἵματος πολλάκις, ἐνίοτε δὲ παρατηρεῖται καὶ καθαρὰ ἐπίσταξις, ἥτις προηγείται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῆς κατὰ τὴν ρίνα νοσηρᾶς ἐξιδρώσεως. Τὰ δύο ταῦτα συμπτώματα ὡς καὶ ἡ ὑπέμετρος ἐξόγκωσις τῶν ὑπογενεῶν ἀδένων θεωροῦνται παρὰ τοῦ διαιτήτου Troussseau (Clinique Medicale De l'Hotel Dieu, 1868, T. I, P. 386) ὡς σημεῖα παθολογικῶν καὶ ἀπελπιστικῶν συνάμα· τῆς παρ' αὐτοῦ ὀνομαζομένης *Diphtherie Maligne*· καὶ ἡμεῖς δὲ ἐπίστημεν περὶ τῆς ἀληθείας ταύτης, διότι τὴν μὲν ἐξόγκωσιν τῶν ὑπογενεῶν ἀδένων παρουσίασαν ἅπαντες οἱ ἀσθενεῖς μας, τὴν δὲ ἐπίσταξιν καὶ τὸ ἰχωρῶδες ἐξίδρωμα τῆς ρινὸς τὰ 3/4 αὐτῶν. Ὅταν τὸ ψευδομεμβρανῶδες ἐξίδρωμα καταλάβῃ μέρη μέρους τοῦ φάρυγγος, τότε ἐξέρχεται ἐκ τοῦ στόματος δυσῶδες ἀποφορὰ· πολλάκις ἀνυπόφορος, δὲν ἔχει ὅμως τὴν χαρακτηριστικὴν ἐκείνην ὀσμὴν τὴν ὁποίαν παρατηροῦμεν κατὰ τὴν γάγγραιναν τοῦ στόματος. Τὸ ψευδομεμβρανῶδες τοῦτο ἐξίδρωμα περιορίζεται σχεδὸν πάντοτε εἰς τὰς εἰρημένας χώρας χωρὶς οὐδέποτε νὰ καταλάβῃ τὴν λοιπὴν κοιλότητα τοῦ στόματος, ἀπαξ μόνον παρετηρήσαμεν τοῦτο εἰς τὴν μίαν γωνίαν τοῦ στόματος καὶ ἀπαξ περὶ τοῦ ἀπευθυμένου. Ὁ Brotonneau ἀναφέρει ὅτι παρατήρησε διαφορίτιδα ὀλοκλήρου τοῦ κόλλου τοῦ στόματος.

Πολλάκις οἱ ἀσθενεῖς καταλαμβάνονται ὑπὸ διαρροίας (ἀπαντήσαμεν ταύτην εἰς τὰ 2/3 τῶν ἀσθενῶν μας) ὅλως ἄλλοτε μὲν κιτρίνης, ἄλλοτε δὲ λευκοφαίου, ἐξ οὗ δύναται τις νὰ συμπεράσῃ μετὰ τινος θετικότητος ὅτι οὐδόλως παράδοξον εἰς τὴν περίστασιν ταύτην νὰ γίνεταί καὶ κατὰ τὴν βλεν-

νομευδράνων τῶν ἐντέριων ἢ αὐτὴ ἐξιδρώσει ὅπως καὶ εἰς τὸν φάρυγγα.

Γενικὰ τῆς νόσου πικρετηρήθησαν τὰ ἀκόλουθα· οἱ ἀσθενεῖς ἄλλοτε μὲν καταλαμβάνονται αἰφνης ὑπὸ τῆς νόσου ἀνευ οὐδενὸς προδρομικοῦ συμπτώματος, ἄλλοτε δὲ προηγείται ταύτης κακοδιαθεσία ἀσυνήθης παρὰ τοῖς παισὶ, ἀνορεξία καὶ ὑπνηλότης μετὰ μικρᾶς πυρετικῆς κινήσεως. Συστάσεως δὲ τῆς νόσου ἐπέρχεται πυρετὸς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σφοδρὸς μετὰ σφυγμῶν μικρῶν καὶ ταχέων, ἀυπνία μετὰ στενοχωρίας, δυσφορίας καὶ δίψης, γενικὴ ἐκλυσις τῶν δυνάμεων μετὰ χαρακτηριστικῆς ἀναιμίας, ἀνορεξία ἐπίμονος, τέλος οἱ σφυγμοὶ γίνονται ἀραιότεροι, τὸ δέρμα γίνεται ψυχρὸν καὶ καλύπτεται ὑπὸ ἰδρώτος ψυχροῦ καὶ τέλος ἐπέρχεται ὁ θάνατος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ συγκοπῆς. Ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸ νόσημα παρουσιάζει τὴν γενικὴν εἰκόνα τῶν σπυροειδῶν γενικῶν πυρετῶν.

Συμπτώματα ἐκ μέρους τῶν ἀναπνευστικῶν ὄργάνων οὐδὲν παρομοιάθησαν, οὔτε δηλ. ἐξ οὗτε βράγχος τῆς φωνῆς, οὔτε δύσπνοια, σημεῖον ὅτι ἡ νόσος (τὸ νοσηρὸν ἐξιδρώμα) δὲν ἐπεκτάθη εἰς τὰ ὄργανα ταῦτα, ὅπως συνήθως συμβαίνει εἰς τὴν κοινὴν διφθερίτιδα (Diphtherie Normale), ἐκτὸς εἰς ἓνα καὶ μόνον ἀσθενῆ μας, εἰς ὃν παρουσιάσθησαν ἅπαντα τὰ συμπτώματα ὑμενογόνου λαρυγγίτιδος (Croup) τὴν προτελευταίαν ἡμέραν τοῦ θανάτου του.

Πορεία. Ἡ πορεία τῆς νόσου ἐστὶν ἐξυτάτη· ἐκ τῶν ἀσθενῶν μου 6 ἀπέβιωσαν ἐν διαστήματι 4 ἡμερῶν, 5 ἐν διαστήματι 5 καὶ μάλιστα εἰς ἐπέξασιν 21 ἡμέραν.

Διάγνωση. Τὰ συμπτώματα τῆς νόσου εἰσὶ τοσοῦτον καθάρᾳ καὶ διακεκριμένα ὥστε ἀποβάνει εὐκολος ἡ διάγνωσις αὐτῆς μὴ δυναμένης νὰ συγχισθῇ μετ' οὐδενὸς ἄλλου νοσήματος, ἐκτὸς μόνον τὴν πρώτην ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ ἰατρός δύνανται νὰ ἀμφιβάλῃ ἐλίγον ἂν πρόκειται περὶ τῆς διφθερίτιδος ἢ ἀπλῆς φαρυγγίτιδος (καὶ ἰδίως ὀμυγαλίτιδος) μετὰ ἁπλῶν πλυστικῶν ἐξιδρωμάτων (Pharyngite couennees

simple), ἀλλὰ καὶ τότε μικρὰ προσοχὴ ἀρκεῖ πρὸς διάκρισιν τῶν δύο τούτων νόσων, διότι τὸ ἐξιδρώμα εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην ἐστὶ λευκὸν, λεπτὸν ἐπιπόλαιον ὡς γάλα πεπηγὸς καὶ κατὰ στίγματα μικρὰ ἐπιτεθειμένον ἐπὶ τῶν ἀμυγδαλῶν, αἵτινες εἰσὶν λίαν ἐξωγυωμένα καὶ ἐρυθραί. Τοῦτοντιὸν εἰς τὴν διφθερίτιδα τὸ ἐξιδρώμα εἶναι ἀπ' ἀρχῆς κιτρινόλευκον, φαῖον, χρώματος σκοτεινοῦ καὶ διακεχυμένον κατὰ πλάκας μεγάλας παχέας ἀναπτυσσόμενον μὲ ἀξιοθαύμαστον ταχύτητα. Ἔτυχε νὰ παρατηρήσωμεν ἀσθενῆ ὅστις ἀφ' ἐσπέρας παρουσίαζε μάλιστα μικρὸν τι ἐξιδρώμα ψευδομεμβρανῶδες ὅσον φακῆς τὸ μέγεθος τὴν δὲ ἐπομένην πρῶτην νὰ καταλάβῃ ὀλόκληρον τὸν φάρυγγα. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν διάγνωσιν διὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς νόσου, τὰς δ' ἐπομένας ἡ σύγκυσις ἀποβάνει πλέον ἀδύνατος διότι καὶ τὸ ἐν τῷ φάρυγγι ἐξιδρώμα γίνεται λίαν χαρακτηριστικὸν καὶ ἡ ἐξόγκωσις τῶν ὑπογενεῶν ἀδένων τοσοῦτον μεγάλη ὅσον εἰς οὐδεμίαν ἄλλην νόσον ἀπαντᾷται· προσθετέον εἰς ταῦτα τὸ ἐκ τῆς μίανος ἐξερχόμενον ἰχθυώδες ὑγρὸν, τὴν πολλάκις παρατηρουμένην ἐπίσταξιν καὶ τὰ γενικὰ συμπτώματα, ἕτινα οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἀφίουν περὶ τῆς διαγνώσεως.

Ἡ διάγνωσις καθίσταται πολλάκις δύσκολος, ὅταν πρόκειται νὰ διακρίνωμεν τὴν διφθερίτιδα τοῦ φάρυγγος τῆς λεγόμενης πολτώδους φαρυγγίτιδος (Pharyngite Pultacée) διότι καὶ αὕτη καταλαμβάνει ἐπίσης τὸν φάρυγγα καὶ τὴν βίαικὴν κοιλότητα, ἀπαντᾷται ἐπιδημικῶς, τὸ δὲ ἐξιδρώμα εἰς ἀμφοτέραις τὰς περιστάσεις τοσοῦτον ὁμοιάζει πολλάκις, ὥστε ἡ διάκρισις καθίσταται ἐνίοτε ἀδύνατος· ὡς διακριτικὸν δὲ σημεῖον ἔχομεν ὅτι ἡ πολτώδης φαρυγγίτις εἶναι νόσημα πάντοτε δευτεροπαθὲς, ἐπερχόμενον εἰς τὸν κακοήθη χαρακτήρα φέρωντος ἐξυθηματικῶν πυρετῶν καὶ ἰδίως τὴν ἀνώμαλον ἐστρακίαν (Scarlatina) ἐν ᾧ ἡ διφθερίτις τοῦ φάρυγγος εἶναι νόσημα. Ἐως πρωτοπαθὲς μολονότι δὲν εἶναι σπάνιον καὶ ἡ τελευταία αὕτη νὰ ἐπέλθῃ ὡς ἐπιπλοκὴ εἰς τὴν φαρυγγίτιδα τῆς ἐστρακίαις, ὅπως ἤμεῖς πικρετηρή-

σχευον πολλά παραδείγματα ἐν τῇ πατριδι ἡμῶν (Πάρῳ) κατὰ τὸ 1863 ὅτε εἶχεν ἐνσκήψει ἐπιδημία ἐστρακιάς ἀνωμάλου καὶ κακοήθους χαρακτῆρος. Ἐκτὸς ὅμως τούτου καὶ διὰ τῶν τοπικῶν συμπτωμάτων ἢ διακρίσεις δὲν εἶνε τόσον δύσκολος, διότι εἰς μὲν τὴν πολτώδη φαρυγγίτιδα τὸ ἐξιδρώμα ἐστὶ λευκὸν καὶ βουτυρώδες, ἐπικλύθεται δὲ ἐπὶ βλεννομεμβράνης λίαν ἐρυθρᾶς ἀνοικτοῦ χαρακτηριστικοῦ χρώματος, τούτων δὲ εἰς τὴν διφθερίτιδα τὸ ἐξιδρώμα ἐστὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φαλόχρουν, κίτρινωπὸν ἔστιν ὅτε δὲ καὶ μελανόχρουν, ἀλλὰ ἡ κυριωτέρα διάκρισις, ὡς ἀνωτέρω εἶρηται, εἶνε ἡ ἔλλειψις τῶν συμπτωμάτων τοῦ ἐξανθηματικοῦ πυρετοῦ. Οὐδόλως δὲ δύσκολος εἶνε ἡ διάκρισις τῆς νόσου ἀπὸ τῆς γαγγραινῆς τοῦ φάρυγγος μολανότι πολλάκις ἐσυγχύθησαν τὰ δύο ταῦτα νοσήματα, ὡς λέγει ὁ Bretonneau, ὡς ἐκ τῆς εἰς τὴν διφθερίτιδα ἀπαντωμένης πολλάκις δυσωδίας τοῦ στόματος καὶ τῆς μελανῆς ἐνίοτε ὕψεως τοῦ διφθερικοῦ ἐξιδρώματος· μικρὰ ὅμως προσοχὴ καὶ ἡ διάκρισις καθίσταται λίαν εὐκόλος· διότι ἡ γαγγραινα τοῦ φάρυγγος ἀπαντᾷται σχεδὸν πάντοτε κατὰ τὴν πορείαν ἄλλων νοσημάτων καὶ ἰδίως τῶν βροχῶν γενικῶν πυρετῶν, οἷον τοῦ τυφώδους καὶ τῶν ἀνωμάλων ἐξανθηματικῶν ὡς καὶ εἰς τὴν ἐπιδημικὴν δυσεντερίαν. Ἐκτὸς τούτου καὶ τὰ τοπικὰ συμπτώματα εἶνε λίαν διακεχωρήμενα, διότι εἰς τὴν γαγγραιναν τοῦ φάρυγγος ὑπάρχουν ἀπ' ἀρχῆς πλάκες γαγγραινώδεις χαρακτηριστικαὶ μετὰ τὴν ἀπόπτωσιν τῶν ὁπίων μένων ἕληκ βαθέα τοῦ φάρυγγος, ἐν ᾗ εἰς τὴν διφθερίτιδα τὸ ἔρπον ἢ καὶ μελακίον χρώμα τοῦ ἐξιδρώματος ἀναφαίνεται μετέπειτα, ἀποσπώμενον δὲ τῶν διφθερικῶν τούτων ἐξιδρωμάτων ἢ βλεννομεμβράνα ἐναπομένει ὑγιᾶς ἀνευ οὐδενὸς ἔλκους. Ὁ Trousseau καὶ Gubler (Archives generales de Medecine mai 1867) ἀναφέρουν παραδείγματα, καθ' ἃ ἡ γαγγραινα ἐπῆλθεν ὡς ἐπιπλοκὴ κατὰ τὴν πορείαν διφθερικῶν φαρυγγιτίδων, πρᾶγμα ὅμως λέγουσι σπάνιον, οἱ δὲ νομίζοντες ἰατροὶ τὸ τοιοῦτον συχνὸν ἀναμφιβόλως ἐπατήθησαν ἐκ τῶν φαινομένων.

Πρόγνωσις. Ἐπειτα ἀπὸ ὅσα ἀνωτέρω ἀνεφέρσαμεν γίνεται δῆλον ὅτι ἡ πρόγνωσις εἶναι κακίστη· οὐδεὶς τῶν ἀσθενῶν μὲς ἐπέζησεν.

Φύσις τῆς Νόσου. Κατὰ τὰς νεωτέρας γνώμας τῶν ἰατρῶν περὶ διφθερίτιδος καὶ ἰδίως τοῦ διασήμου Bretonneau εἰς τὴν μονογραφίαν αὐτοῦ περὶ διφθερίτιδος καὶ ἀκολούθως εἰς τὰ Archives generales de Medecine pour l'année 1855, τοῦ Trousseau (Clinique Medicale de l'Hôtel Dieu 1868), M. Peter (Recherches sus la Diphtherie et le croup 1869) καὶ ἄλλων παθολόγων, ἡ διφθερίτις ἐστὶ νόσημα φλογιστικὸν τῆς βλεννομεμβράνης ἰδίως τοῦ στόματος καὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων πολλάκις ὅμως δυναμένη νὰ καταλάβῃ καὶ ἄλλα μέρη τοῦ σώματος, οἷον τὸν οἰσοφάγον, τὰ ἔντερα, τὸ ἀπευθυσμένον, τὴν βάλανον, τὸ γυναικῆον αἰδοῖον, τὸ οὖ· καὶ τὸ δέρμα αὐτὸ στερηθὲν ὅμως προηγουμένως τῆς ἐπιδερμίδος αὐτοῦ· ἡ φλεγμονὴ δὲ αὕτη ἔχει ἰδίαν φύσιν (specifique sui generis) καὶ ὑπάγεται εἰς τὰ εἰδικὰ ἐκεῖνα νοσήματα διὰ τὰ ὅποια ὁ Bretonneau καθιέρωσε τὴν μεγάλην ἐκείνην παθολογικὴν ἀρχὴν ὅτι αἱ φλεγμονώδεις ἀλλοιώσεις διαφέρουν ὅχι μόνον ἀναλόγως τῆς διαφθορᾶς τοῦ πάσχοντος ἰστού ἀλλὰ καὶ ἀναλόγως τῆς ποιότητος (specifique) αὐτῆς ταύτης τῆς φλεγμονῆς, καὶ ὅτι ἡ σπουδαιότης τῆς νοσηρᾶς ταύτης ἐπιξεργασίας ἐξαρτᾶται μᾶλλον ἐκ τῆς τοιαύτης ποιότητος παρά ἐκ τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς φλεγμονῆς· ἔτι δὲ καὶ τοῦ πάσχοντος ὀργάνου· οὗτος ἦτο ὁ πρῶτος πέλεκυς ὅστις κατέβριψε τὸ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον δεσπόσαν φυσιολογικὸν σύστημα τοῦ μεγάλου Broussais. Οὗτω π. χ. ἡ δυσεντερία ἀναμεισθητήτως εἶναι φλεγμονὴ τῆς βλεννομεμβράνης τῶν παχέων ἐντέρων, διαφέρει ὅμως τῆς ἀπλῆς ἐντερικομυελίτιδος ἧτις καὶ αὕτη ἐστὶ φλεγμονὴ τῆς ἰδίας βλεννομεμβράνης, ἕνεκα τῆς εἰδικότητος (specifique) τῆς φλεγμονῆς ἐν τῇ δυσεντερίᾳ· τὸ αὐτὸ θυνάμεθα νὰ εἴπωμεν δι' ὄλους ἐν γένει τοὺς ἐξανθηματικοὺς πυρετοὺς ὡς καὶ τὸν τυφώδη πυρετὸν καὶ τὴν σφυλίτιδα, ἐνθα βεβαίως ὑπάρχει

τὸ φλεγμονώδες στοιχείον (l'element inflammatoire), ὅπως ἔμως θεωρεῖται ὡς δευτερεύον ἐνταῦθα, διότι ἡ σπουδαιότης τῶν νοσημάτων τούτων συνίσταται ὅχι εἰς τὸ φλεγμονώδες ἀλλ' εἰς τὴν εἰδικότητα αὐτῶν.

Ἡ διφθερίτις λοιπὸν ὑπάγεται εἰς τὴν τάξιν τῶν εἰδικῶν τούτων φλεγμονῶν καὶ δύνανται μὲν νὰ καταλάβῃ διάφορα μέρη τοῦ σώματος, ὡς προείρηται, καὶ ὡς ἐκ τούτου νὰ μείνῃ ἡ σπουδαιότης αὐτῆς διάφορος ἀναλόγως τοῦ προσβεβλημένου ὄργανου, πάντοτε ὅμως εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ νόσημα κατ' οὐσίαν. Πολλάκις ἡ σπουδαιότης τοῦ νοσήματος τούτου δὲν ἐξαρτᾶται ἀπλῶς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ προσβεβλημένου ὄργανου ὡς π. χ. ἔταν προσβάλη τὸν λάρυγγα (Group) ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ χαρακτῆρος, τὸν ὅποιον λαμβάνει ἡ νόσος, ἐξαρτούμεθα. Ἡ διφθερίτις ἀπαντᾶται σποραδικῶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμως ἐπιδημικῶς, κατ' ἀμφότερας τὰς περιστάσεις ταύτας ἡ νόσος συνήθως ἀρχεται ἀπὸ τοῦ φάρυγγος ἐπιτείνεται ἀκολούθως εἰς τὸν λάρυγγα, τὴν τραχηλὴν ἀρτηρίαν καὶ τὰς διακλαδώσεις τῶν βρόγχων (ἐξ οὗ ἡ ὑμενογόνης λάρυγγιτις, τραχεΐτις καὶ βρογχίτις,) ὁ δὲ Bretonneau θεωρεῖ λίαν ἐξαιρετικὴν τὴν περίστασιν ἐκείνην, καθ' ἣν τὸ νόσημα ἀρχεται εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἀναπνευστικῶν ὄργανων ἢ τοιαύτη πορεῖα τῆς νόσου ἀνομάσθη παρὰ τῶν παθολόγων Diphtherie Normale. Τοιαύτης ἐπιδημίας καταγραφικῶς ἀναφέρουν πολλὰς οἱ συγγραφεῖς δόξαντες διάφορα ὄνοματὰ εἰς τὴ νόσημα, οἷον Ἀγγλῶν κακοήθης, Ἑλλῶν Σαρμακῶν ἢ Αἰγυπτιακῶν (Ἀρεταῖος) Γάγγραινα τοῦ φάρυγγος κτλ.

Ἐπίσης δὲ καὶ ἑτέρα μορφή τῆς νόσου, τὴν ὁποῖαν ὠνόμασαν Diphtherie Maligne, ἣτις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπαντᾷ ἐπιδημικῶς καὶ ἣτις ἀρχομένη καὶ αὐτὴ ἀπὸ τοῦ φάρυγγος δὲν ἐπινέμεται εἰς τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα, ὅπως ἡ προειρημένη, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐκτείνεται εἰς τὰς χιάνας, τὴν βενικὴν κοιλότητα καὶ τὰς σάλπιγγας τοῦ εὐσταχείου, ἐπέρχονται αἱ μεγάλα ἐκτείνει ἐξογκώσεις τῶν ὑπογενεῶν ἀδένων, ἢ ἐπίσταξις, ἢ ἰχωρῶδες ἐκρῆσθ τῆς βίβης, ἢ διόρημα

καὶ ἐν γένει γενικὰ σηπεδονώδη συμπτώματα, συμβαίνει δηλ. ἐν εἶδος δηλητηρίασεως γενικοῦ τοῦ αἵματος, ἐξ οὗ ὁ θάνατος χωρὶς τ' ἀναπνευστικὰ ὄργανα νὰ πάθουν ἐκ τῆς νόσου. Τὸ κακόηθες τοῦτο εἶδος τῆς διφθερίτιδος ἔλαβεν ἡ νόσος ἐνταῦθα εἰς ἕπαντας ἐν γένει τοὺς ἀσθενεῖς μας ὑπὸ οἰκνῆποτε δὲ μορφήν καὶ ἂν παρουσιασθῇ ἡ νόσος εἶνε πάντοτε κολλητικὴ, πολλοὶ δὲ ἱατροὶ ἐγένοντο θύμα τῆς τοιαύτης ιδιότητος τοῦ νοσήματος ὡς ὁ διάσημος Γάλλος παθολόγος Valleix, ὁ υἱὸς τοῦ περιφήμου ἱατροῦ Blanche, Henri καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀποβιώσαντες ἐν διαστήματι ὀλίγων ἡμερῶν ἐκ τοῦ τελευταίου εἶδους τῆς διφθερίτιδος (Diphtherie Maligne), λαθόντες ταύτην ἐξ ἀσθενῶν τοὺς ὁποίους ἐπεπαιεῖτο.

Θεραπεία τῆς νόσου. Σχηματίζοντες τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ νόσος ἐκ τοπικῆς τὸ πρῶτον γίνεται ἀκολούθως γενικὴ ὅπως εἰς τὴν κακοήθην φλύκταιναν ἐπὶ παραδείγματι, καθ' ἣν μετὰ τὴν τοπικὴν πάθησιν παθαίνει ἀκολούθως ὀλόκληρος ὁ ὀργανισμὸς, ἐξητήσαμεν διὰ τῶν κευτηριάσεων νὰ καταστρέψωμεν τρόπον τινα τὸ πάθος τοπικῶς. Πρὸς τοῦτο μετεχειρίσθημεν διάφορα κευτήρια ἰδίως τὸν νιτρικὸν ἄργυρον, τὸ ὑδροχλωρικὸν ἐξὺ τῶν θεῶν γαλκῶν ἐπιμαίοντος δις καὶ τρίς τῆς ἡμέρας ἅπαντα τὰ προσβεβλημένα μέρη τοῦ φάρυγγος, προσπαθοῦντες συγχρόνως νὰ ἀποσπῶμεν ἕσπον μᾶς ἢ το δυνατόν τὰ ψευδομεμβρανώδη ἐξιδρώματα. Πολλάκις δὲ τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Γάλλου παθολόγου Troussseau, ἐνεφυσῶμεν διάφορα στυπτικὰ ξηρὰ ἐντός τοῦ φάρυγγος, ὡς στυπτηρίαν, ταννίνην, καλομέλανον κτλ., καὶ ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον ἦτο δύσκολον ἕνεκα τῆς μικρῆς ἡλικίας τῶν ἀσθενῶν μου μετεχειρίζομεθα ἐκλογίμα ἐκ στυπτηρίας, ταννίνης καὶ κόμμεος τραχαναθίνου, τὸ ὅποιον διὰ τοῦ δακτύλου ἐπαλείφωμεν πολλάκις τῆς ἡμέρας εἰς τὰ νοσηρὰ μέρη τοῦ φάρυγγος. Διὰ τῆς τοπικῆς ταύτης θεραπείας τὰ νοσηρὰ ἐξιδρώματα ἐπιπτον ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀνεργήθησαν εἰς μεγαλείτερον βελθόν. Βεσπωρικῶς δὲ μετεχειρίσθημεν κατὰ πρῶτον

λόγον τροφήν τονωτικήν ἐκ ζωμοῦ κρέατος, φάρμακα δὲ ἄλλοτε μὲν τὴν τοσοῦτον φημισθεῖσαν εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις χλωροῦχον πύτυσσαν καὶ ἄλλοτε τὸν χλωροῦχον σίδηρον ἄνευ οὐδεμιᾶς ὠφελείας.

Εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι οἱ ἀσθενεῖς μας οὐδὲν ὠφελήθησαν ἐκ τῆς τοπικῆς καὶ γενικῆς θεραπείας ἡμεῖς ὅμως ἐπίσθημεν ὅτι ἡ τοπικὴ θεραπεία εἶναι ἡ μόνη δυναμένη νὰ σώσῃ τοὺς ἀσθενεῖς ὁπόταν αὕτη ἐφαρμοσθῇ ἐγκαίρως καὶ τακτικῶς, διότι μεταχειρισθέντες ἡμεῖς ταύτην εἰς τοὺς ἀσθενεῖς μας μὲ πολλὴν δυσκολίαν ἕνεκα τῆς μικρᾶς ἡλικίας αὐτῶν οὐδεμίαν ὠφέλειαν εἶδομεν, εἰς μίαν δὲ περίπτωσιν καὶ ἦν ἡ χρῆσις τῶν καυτηριάσεων ἐγένετο μὲ περισσοτέραν δραστηριότητα καὶ εὐκολίαν διὰ τε τὴν μεγαλειτέραν ἡλικίαν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ διὰ τὸ εὐάγωγον αὐτοῦ, ἡ ὠφέλεια ἐφάνη κατὰδῆλος, διότι ὁ ἀσθενὴς οὗτος ἐξῆσεν 21 ἡμέρας ἐν ᾧ πάντες οἱ ἄλλοι δὲν ἐξῆσαν πέραν τῶν 5 ἡμερῶν τὸ περίσργον δὲ ὅτι ὁ ἀσθενὴς οὗτος κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου του παρουσίαζεν ἀσήμαντον τὴν τοπικὴν βλάβην τοῦ φάρυγγος, τούναντιον δὲ τὰ γενικὰ ἀδυναμικὰ συμπτώματα ἦσαν λίαν ἀνεπτυγμένα καὶ ἡ παραμένουσα ἐπίμονος διάρροια ἀπέκτειναν τὸν ἀσθενῆ.

Ἐν Μυκόνῳ τὴν 8 Φεβρουαρίου 1870.

Ὁ ἰατρός
Φ. ΧΑΜΑΡΤΟΣ.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΤΙΝΕΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΤΩΝ ΒΕΗΛΑΔΙΩΜΕΝΩΝ ΒΕΑΡΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΙΑΙΩΣ ΤΩΝ ΤΟΥ ΘΜΟΒΡΑΧΙΟΝΙΟΥ ΑΡΘΡΟΥ. ΕΚΘΕΣΙΣ ΚΑΙΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ.

(Συνέχεια καὶ τέλος. ἴδ. πρ. τεύχος).

Μετὰ τὰ λεγόμενα περὶ τῆς ἐπιβροχίτιδος, ἦν κέκτηται ἡ ἀνατομικὴ διάταξις τῶν μερῶν εἰς τὴν ἐφ' ἑκάστου εἶδους ἐξαρθρήματος, παλαιοῦ κυρίως, πρόγνωσιν, (καὶ τὴν ὁποίαν, μόνον διὰ τὸ ὁμοβραχιόνιον θέρηρον ἐξήγησα, στεροῦμενος

ἰδίων κλινικῶν παρατηρήσεων ὁμοίας φύσεως ἐξαρθρημάτων κατὰ τὰ ἄλλα ἄρθρα), θεωρητέον ἄλλας τινὰς καταστάσεις, οὐχ ἦττον ἐπιβαλλούσας καὶ τοιαύτη γ'. Ἡ κατάσταση τῆς θρέψεως καὶ νευρώσεως τῶν μυῶν. Ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην, διττῶς οἱ μῦς δύνανται νὰ πάθωσι: εἴτε τρυμματιζομένων ὑπὸ τοῦ ἐκπεπόντος ἀρθρικοῦ ἄκρου τῶν εἰς αὐτοὺς νεμομένων νεύρων, εἴτε καὶ ἄνευ τούτου ἐκ τῆς ἀχρηστίας ἀπλῶς, εἰς ἣν καταδικάζονται. Οἰαδήποτε καὶ ἂν ἡ ἡ αἰτία τῆς πύλλας παρατηρουμένης ἐπὶ πεπαλαιωμένων ἐξαρθρημάτων ἀτροφίας καὶ ἀπωλείας τῆς τονικότητος καὶ συστατικότητος τῶν μυῶν τοῦ ἐξάρθρου ἄκρου, ἡ πρόγνωσις ὡς πρὸς τὴν δυνατὴν ἀνάπτυξιν τὰ μάλιστα ἀμφίβολος ἐστὶ, καὶ ὡς ἐπὶ τῶν νόθων ἀγγυλώσεων πᾶσα πρὸς διόρθωσιν τούτων ἐπέμβασις τῆς τέχνης ἄσκοπος ἐστὶ ὁσάκις οἱ μῦς ἠτρόφησαν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἐξαρθρημάτων, ἂν μὴ κινδυνώδης, τοῦλάχιστον ἄνευ σκοποῦ καταντᾷ ἢ ποτε ἐπιχειρουμένη ἐγχείρησις, ὁπόταν οἱ μῦς περιέπεσαν εἰς τοιαύτην ἀλλοίωσιν, καταργούσαν πᾶσαν συστατικότητά αὐτῶν. Πρὸς τοῦτο ἀνάγκη ἀπόλυτος τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐπαγωγῶν ἠλεκτρικῶν ρευμάτων πρὸς ἐξακριβώσιν τῆς καταστάσεως, εἰς ἣν διατελοῦσιν οἱ μῦς κατὰ τὸ σιναιρὸν ἄκρον' ἂν διὰ τούτων, ἡ διεγειρομένη συστατικότης ἀμυδρὰ ἐστὶ, ὑπάρχει ἐλπὶς βελτιώσεως πρότερον τῆς μυϊκῆς θρέψεως καὶ νευρώσεως, διὰ τῆς ἐπὶ τινὰ χρόνον χρήσεως τῶν συνεχῶν ἠλεκτρικῶν ρευμάτων καὶ ἀποπειρας ὕστερον τῆς ἐμβολῆς. Ἄν ὅμως, οἱ μῦς ἠλεκτριζόμενοι δὲν ἀπαντῶσιν, οὐδεμίαν ἢ ἐπιγιγνομένη ὠφέλειαν τῶ ἀρρώστῳ ἐκ τῆς ἐνδεχομένης ἀνατάξεώς.

Τοιοῦτόν τι παρατήρησα ἐσχάτως εἰς τὸ Χειρουργικὸν Κλ. Τμῆμα, τοῦ Καθηγ. Κ. Βροσα :

Παρατ. Α'. — Ἡ γυνὴ X*, μεσαιῆς ἡλικίας, εἰσῆλθε τὴν 15 Φεβρουαρίου 1870 εἰς τὴν ἀνωτέρω Κλινικὴν, διηγουμένη ὅτι, πρὸ 12 ἡμερῶν, αἶρουσα βάρος τι διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ πεσοῦσα μετ' αὐτοῦ κατὰ γῆς, ἐξέβλεν ὑπὸ τῆς κατὰ

φύσιν θέσεώς του τὸν δεξιὸν βραχίονα, ἐν ἡδυνάτει ἐκτότε νά κινῆ.

Ἐκ τῆς ὑπακρωμίου κοιλάνσεως, καὶ τῆς κατωτέρας ἐν τῇ μασχάλῃ θέσεως τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, εὐκόλως διεγνώσθη ἐξάρθρωμα ὑπακρωμίου τοῦ δεξιοῦ βραχίονος, ὅπερ ἐθεωρήθη ὑπὸ τὰς καλλητέρας καταστάσεις προγνωστικοῦ. Ἡ ἀνάταξις ὑπὸ τὸ χλωρομυρμηκίον γενομένη, εὐχερῶς ἐνηργήθη, ἐπιτευχθεῖσης τῆς διορθώσεως τοῦ ἄρθρου.

Δύο ἡμέρας βραδύτερον, δοκιμασθεισῶν τῶν κινήσεων τοῦ δεξιοῦ βραχίονος, ἀνευρέθη ὁ δελτοειδῆς μῦς ἐκείσε εἰς ἐντελῆ παραλύσειν τῆς κινήσεως.

Ἡ πρὸς θεραπευτικὸν σκοπὸν, γενομένη χρῆσις καὶ αὐτῶν τῶν συνεχῶν ηλεκτρικῶν ρευμάτων, κατ' οὐδὲν ἴσχυσε, καὶ ἡ ἀσθενὴς ἐξῆλθε τοῦ Νοσοκομείου ἀδυνατούσα ὕλως νά μεταερίξῃ τὴν ἑαυτῆς χεῖρα.

δ'. Τελευταῖον διάφοροι ἐπιπλοκαὶ, ἀπότοκοι τῆς αὐτῆς παραγωγούσης τὸ ἐξάρθρωμα βίας, ἢ ἐνίοτε προγενέστερον ἀλίσκουσαι τὸ ἄρθρον καὶ αἰτίαι ἄμεσοι τῆς ἐκπτώσεως οὖσαι, τὰ μᾶλλον ἐπιπράζουσι τὴν πρόβησιν.

Αἱ περὶ τῶν ὁ λόγος ἐνταῦθα τραυματικαὶ ἐπιπλοκαὶ εἰσὶ πνυτοειδεῖς, πλὴν ἡ φοβεριωτέρα τούτων ἐστίν, ἡ ὑπὸ τῆς βιαιῶς ἐκκλιθεῖσης κεφαλῆς τοῦ βραχίονος τρώσις τῶν ἐν τῷ κοίλῳ τῆς μασχάλῃς χονδρῶν ἀγγείων, ἧς ἀναγκαία συνέπεια ἐστίν, ἡ ἀποτελέσεις ἀνευρυσμάτων ἢ γάγγραινα τῶν κάτωθι μερῶν, καὶ ἐν γένει αἱ χεῖρισται ἐκβάσει. Τοῦτο μαρτυροῦσι τὰ ὑπὸ τοῦ Bernard, Nelaton, Parise καὶ λοιπῶν ἀναφερόμενα γεγονότα καὶ ἡ ἐξῆς διδασκτικωτάτη παρατήρησις, ἣν πέρουσι συνέλεξεν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον «St. Louis», ἐν τῷ Χειρουργ. Τμήματι τοῦ K. Πηνῆ.

Παρκτ. Ε'. Ἡ γυνὴ X. 68 ἐτῶν ἡλικίας, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἀνωτέρω Χειρουργ. Τμήμα, τὴν 24 Ἀυγούστου 1869 καὶ διεγῆθη ὅτι, πρὸ τινῶν ἡμερῶν, καταπεσοῦσα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ αὐτῆς ὤμου, ἐξάρθρωσε τὴν ἀμόλογον βραχίονα.

Ἐξέτασθεῖσα, ἔφερε πρῶτοντι ἄπικτα τὰ σημεῖα ὑπο-

κλειδίου ἐκπτώσεως τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος, συνάμα δὲ ὄγκον μεγέθους χηνίου ὡς σφυγμώδη, καὶ διαλειπόντως φυματωδῆ εἰς τὴν ἀκρόασιν, ἐδράζοντα εἰς τὸ κοῖλον τῆς ἀριστερᾶς μασχάλῃς καὶ πρόσθεν καταφανῆ ὄντα· τὸ ἐπὶ τοῦ ὄγκου δέρμα κυανέρυθρον καὶ τεταμένον.

Ὁ ὄγκος οὗτος, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς γυναικὸς, ἐσχηματίσθη, ὡς ἔχει σήμερον, ἀμέσως μετὰ τὸ συμβᾶν τῆς πτώσεως αὐτῆς, οὐδεμίαν δὲ ἐνόχλησιν ἐκείσε εἶχεν αὐτῇ πρὸ τούτου.

Διεγνώσθη διάχυτον τραυματικὸν ἀνεύρυσμα τῆς μασχαλιτιδος ἀρτηρίας καὶ ἐκρίθη ὡς κατεπίγουσα ἔνδειξις, ἡ περιδέσεις τῆς ὑποκλειδίου ἀρτηρίας, τοῦ ὄγκου τάχιον ἢ βράδιον ἐπαπειλοῦντος ρῆξιν ἢ περιδέσεις ἐνηργήθη κάτωθι τῆς κλειδός.

Τὴν ἐπομένην τῆς ἐγχειρήσεως 26 Ἀυγούστου 1869, αἱ κατὰ τὸν ὄγκον σφύξεις ἀμυδρόταται καὶ φύσημα δὲν ἤκούετο οὐδαμοῦ τούτου· τὸ ἐπὶ τοῦ ὄγκου δέρμα ἐξήκολούθει ἐν περιτενές.

30 Ἀυγούστου. Τὸ νῆμα τῆς περιδέσεως δὲν ἀπέπεσεν ἢ ἐκ ταύτης πληρῆ πύσκουσα καὶ τὸ περὶ ταύτην δέρμα ἐρυσιπελατωδὲς ὁ ὄγκος ἐπώδυνος λίαν, περιτενὴς καὶ σκληρὸς· σφύξεις δὲν ἀνευρίσκονται οὐδαμοῦ ἐπὶ τούτου, οὐδὲ καθ' ὅλην τὴν ἰξίν τῆς βραχιονίου ἀρτηρίας· ἡ κεραιδικὴ ἔσφυζεν, ἡ ἄκρα χεῖρ ψυχρά.

15 Σεπτεμβρίου. Φλεγμονὴ διάχυτος ἀνεπτύχθη κατὰ τὴν ὄγκον καὶ περὶ τὸ τραῦμα τῆς περιδέσεως ἐκταθεῖσα ἀπὸ τῆς ὑπερκλειδίου χώρας μέχρι τῆς μεσότητος τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος. Ἐκ τῶν γενομένων πρὸ δύο ἡμερῶν βαθειῶν ἐντομῶν καὶ ἐκ τοῦ αὐτομάτως σχασθέντος ὄγκου, ἐκρέουσι ἀφθονοὶ ἰχώρες, μετὰ τεμαχίων ἐσχαρωμένου κυτταρώδους ἰστοῦ. Ἡ γυνὴ ἔχει θερμοκρασίαν δέρματος 38°, καὶ σφυγμὸν συχνὸν καὶ μικρὸν.

16. Ἡ αὐτὴ καθόλου κατάστασις· αἱ δυνάμεις ἐκλείπουσι ὅσήμεραι· ἀπίστανσις προΐουσα.

19. Ἴριγος σφοδρὸν ἐπῆλθε τὴν νύκτα εἰς τὴν ἀσθενή, ἣτις σήμερον θερμοκρασίαν φέρει 39°, 7. Ἀπεφασίσθη καὶ ἐξετελέσθη ἀμέσως ἡ τελευταία ὑπολειπομένη ἔνδειξις, ἡ ἀπεξάρθρσις δηλ. τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος.

21. Ἡ ἀσθενὴς ἀπεβίωσε τὴν νύκτα τῆς χθρὸς ἐκ τῆς προιούσης μετὰ τὴν ἐγχείρησιν πυαιμίας.

Περὶ τῶν διαφόρων ἄλλων ἐπιπλοκῶν, ὅσαι παρατηροῦνται μετὰ τῶν ἐξαρθρημάτων, ἐπιβαρύνουσαι τὸ προγνωστικὸν αὐτῶν, οὐδὲν ἔχω εἰπεῖν ἐνταῦθα, ὡς οὐδέποτε παρατηρήσας τοιαύτας.

Ἐπιτρέπητω μοι δὲ ἵνα προσθέσω ὅτι, ἂν εἰς τὰς ὀλίγας ταύτας περὶ τοῦ προγνωστικοῦ τῶν ἐξαρθρημάτων λέξεις, σχεδὸν ἀπανταχοῦ περὶ τοῦ ὁμοβραχιονίου ἄρθρου πρόκειται, τοῦτο ἀποδοτέον εἰς τὸν λίαν περιορισμένον ἀριθμὸν ἐξαρθρημάτων ἐτέρων ἄρθρων, ἅπερ παρετήρησα, οὕτως ἐπὶ 29 παρατηρήσεων ἐκπτώσεων ἀρθρικῶν, ἃς ἔτυχον νὰ ἴδω καὶ συλλέξω ἐν διαφόροις ἐνταῦθα χεῖρ. Κλινικαῖς, 23 μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὸ ὁμοβραχιόνιον ἄρθρον, 2 εἰς τὸ κλειδοστερnikόν, 1 εἰς τὸ κατ' ἀγκῶνα καὶ 3 εἰς τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον, ὧν ἡ μία δευτεροπαθὴς (Παρατ. Α').

2. Ὀλίγα τινὰ ἤδη ἐπὶ τῆς Θεραπείας ἐν γένει καὶ

A. Περὶ τῆς κατ' αὐτὴν χρήσεως τῶν ἀναισθητικῶν.

Ἄφ' ἧς ἐποχῆς γίνεται χρῆσις τῶν ἀναισθητικῶν ἐν τῇ χειρουργικῇ πράξει, ἐδόθη πολλῶ συχνότερον ἀφορμὴ παρατηρήσεως δυστυχημάτων ἐκ τῆς χρήσεως αὐτῶν, εἰς τὰς ἐπὶ ἐξαρθρημάτων χειρουργίας, ἢ ἐπὶ τῶν λοιπῶν διαφόρων ἐγχειρήσεων καθόλου.

Τοῦτο ἐτάραξεν ἐπανειλημμένως τοὺς χειρουργοὺς, καθόσον μάλιστα, ἐπὶ τῶν κατὰ τὰ ἐξαρθρήματα ἐγχειρήσεων, ἡ ἀναισθησία διατηρεῖται ἐπὶ ὀλιγώτερον χρόνον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἢ ἐπὶ ἄλλων περιπτώσεων, καθ' ἃς, ἄνευ κινδύνου, αὕτη ἐνίοτε καὶ ἐφ' ὧραν παρατείνεται. Περητήθησαν δὲ οἱ πλείστοι μέχρις ἐσχάτως τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀναισθητικῶν

εἰς ὁμοίας περιστάσεις, προτιμήσαντες νὰ παλαίωσιν εἰς τὴν ἀντίστασιν τῶν μυῶν καὶ τὰς κρυγὰς τοῦ κάμνοντος, παρά νὰ τύχωσιν εἰς τὴν φοβερὰν θέσιν αἰφνιδίου θανάτου τούτου, ἐν μέσῳ τῆς ἐγχειρήσεως. Ἀλλὰ καὶ οὕτω ποιοῦντες, δὲν ὑπῆρξαν πολλοὶ εὐτυχέστεροι, καθόσον, καὶ ἄνευ τῆς χρήσεως ἀναισθητικῶν, αἱ, περὶ ὧν ὁ λόγος, ἐγχειρήσεις ἐξήκολούθησαν παρέχουσαι αἰφνίδια δυστυχήματα κατ' αὐτάς· τοιαῦτα δὲ, καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἰατρῶν ἀναφέρονται, τῶν ἀγνωσούντων τὴν ἀναισθητικὴν μέθοδον, ἀλλ' ὀλίγον ἐπίστησαν τὴν προσοχὴν αὐτῶν τότε.

Ἡ ἐπ' ἐσχάτων γενικευθεῖσα χρῆσις τοῦ χλωρομορμικείου, τῶν εὐεργετημάτων τοῦ ὁποίου συναισθάνοντο τὴν στέρησιν ἐγχειρίζοντες τὰ ἐξαρθρήματα οἱ χειρουργοὶ, ὤθησεν εἰς τὴν ἀκριβῆ τῶν πραγμάτων ἔρευναν, καὶ τὴν σήμερον, μετὰ τὰ ἀξιόλογα ἔργα τῶν Ἀγγλῶν χειρουργῶν, καὶ τῶν K. K. Broca καὶ Vernouil ἐν Γαλλίᾳ, πάντες σχεδὸν συμφωνοῦσιν εἰς τὴν ἀρχὴν, ὅτι, τὰ κατὰ τὰς ἐπὶ ἐξαρθρημάτων, ἢ νόθων ἀγκυλώσεων ἐγχειρήσεις, παρατηρηθέντα κακὰ συμβάντα, εἰσὶν ὅλως ἀνεξάρτητα τῆς ἐφαρμοζομένης εὐκότως ἀναισθησίας, ἢ τὸ ἐπίπαν, ἀπαντῶνται ἐξίσου δεινὰ αἰφνίδια ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ χλωρομορμικείου, κατὰ τὰς ἐπὶ ἐξαρθρημάτων ἐγχειρήσεις, ὡς καὶ κατ' ὅλας τὰς λοιπὰς χειρουργίας· ἀλλαχοῦ δὲ ἀναζητητέον τὰς αἰτίας, τῶν σχετικῶς συχνότερων ἀπεικταίων κατὰ τὰς πρὸς Θεραπείαν ἐκπτώσεων ἀρθρικῶν χειρήσεις.

Ἐἰσὶ δὲ αὗται ἁ. Ἡ ἐγχείρησις, αὐτὴ κατ' ἑαυτὴν καὶ β. Ἡ ἐκλεγομένη ἄλλοτε, συνήθως, στάσις τοῦ κάμνοντος κατὰ τὴν ἐγχείρησιν.

Καὶ ἡ μὲν ἐγχείρησις, συνισταμένη εἰς ἔλξεις ἐνίοτε ἰσχυρὰς, αἰτινῆς μάλιστα, εἰς μικρὸν προγενεστέραν ἐποχὴν, τυφλῶς ὑπὸ βοηθῶν ἐξετελοῦντο, οὐ μικρὸν προδικάθεται εἰς τὴν ἐπέλευσιν δεινῶν, οἷα ἢ ἐκ τανύσεως νευρικῶν κορμῶν, ἔμμεσος εἰς τὸν βραχίτην μυελὸν ἐπιγιγνομένη βία, ἣτις (ὡς παρατηρήθη καὶ ἀναφέρεται, ὑπὸ τοῦ Gibson) ἐπήνεγκέ ποτε

ρήξιν και έκπικσιν τοῦ μεσαίου νεύρου κατ' αὐτὸν τὸν μυελὸν ἢ ἐξάντλησις τῶν δυνάμεων, ἥτις ἀφικνεῖται μέχρι θανάτου ἐνίοτε (Hoberl), κατὰ τὴν πρὸς ἐμβολὴν προσπάθειαν καὶ ἢ παράτηρουμένη εἰς ὁμοίας περιστάσεις, οὐχὶ σπανίως, ἐγκαφαλικὴ πληθώρα, ἥτις συνήθως παραδικὴ ἐστίν, ἀλλὰ κάποτε προβαίνει μέχρι τελείας τῶν κέντρων τῶν νευρικῶν παραλύσεως (Charcot).

Ἐκ δὲ τῆς στάσεως τοῦ ἐγχειριζομένου δύνανται νὰ προκληθῶσιν εὐκόλως κίνδυνοι. Ἐπεκράτησεν ἀνεκάλθεν ἢ συνήθεια τοῦ καθίζειν τὸν κάμνοντα, καὶ οὕτως ὀρθίου ὄντος τοῦ κορμοῦ ἐνηργοῦντο τὰ κατὰ τὴν ἐγχείρησιν. Ἡ στάσις αὕτη, ὡς ἐκ τῆς ὑψηλῆς σχετικῶς θέσεως τῆς κεφαλῆς, ἐπιτηδειοτάτη ἐστὶ πρὸς ἀποτελέσειν συγκοπῆς, ὁσάκις ἢ νεύρωσις κατὰ τὸ κυκλοφορικὸν σύστημα ἀνωμάλως ἔχει ἢ κατὰ τὰς ἐλξεις δὲ τάνυσις νεύρων καὶ ὁ προκαλούμενος πόνος ἐν γένει ἰκανὰ εἰσι πρὸς τοῦτο.

Ἄν ἤδη ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας χορηγηθῆ καὶ τὸ γλωρομυρμηκίον (ἐν τῇ χρήσει τοῦ ὁποίου ἔτι φοβίζει πλεῖον τὴν χειρουργὸν ἐστὶν ἢ συγκοπή), ἐννοεῖται ὅτι, ἐτι μᾶλλον ὑποθάλλεται αὕτη καὶ ὁ κίνδυνος διπλασιάζεται.

Ἐπεταὶ ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ὅτι κατ' οὐδὲν ἰδιαιτέρως βλέπεται ἢ τῶν ἀναισθητικῶν χρήσις, κατὰ τὰς προσπάθειάς πρὸς ἐμβολὴν τῶν ἐξερρημάτων δέον μάλιστα καὶ ἐπάνηξις, νὰ γενικευθῆ αὕτη, πολλῶ πλεῖον κατὰ τὴν θεραπείαν αὐτῶν, ἢ ἄλλων χειρουργικῶν παθήσεων, καθύστεν δὲν πρόκειται νὰ ἀνακουφίσωμεν ἀπλῶς τὴν κάμνοντα, ἀφαιροῦντες τὸν πόνον μόνον, (ὅπερ, κατὰ τὰς λοιπὰς ἐν γένει ἐγχειρήσεις εἶναι ὁ κύριος σκοπὸς) ἀλλὰ, κατὰ τὴν ἐπὶ ἐξερρημάτων χρήσιν τῶν ἀναισθητικῶν, ἐπιδιώκεται κυρίως ἢ χάλσις τῶν μυῶν, ἀνυπερέβλητον πολλάκις ἀποτελοῦσα ἐμπόδιον, εἰς τὴν ἔμπωσιν τῶν ἀρθρικῶν ἄκρων, ἐν συνειδήσει διατελοῦντος τοῦ ἐγχειριζομένου.

Ἀπικτόν δὲ ὑπ' ὄψιν ἐστὶ, ἂν τὸ γλωρομυρμηκίον προδικαθεῖται κάπως εἰς τὴν συγκοπήν, καὶ τοῦτο κατὰ πάσας κα-

ὄλου τὰς ἐγχειρήσεις, ἀφ' ἐτέρου μηδενίζον τὸν κατ' αὐτὰς πόνον, ἀφαιρεῖ τὸ κυριώτερον τῆς παραγωγῆς συγκοπῆς αἰτίον.

Δύο δὲ κυρίως κανόνες ὑφείλει νὰ τηρῆ ὁ χειρουργὸς κατὰ τὴν χρῆσιν τοῦ γλωρομυρμηκίου, τὴν ὕπτίαν τοῦ ἐγχειριζομένου κατὰκλισιν καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ ἀναισθητικοῦ καὶ χορήγησιν μόνον ἀέρος πρὸς εἰσπνοὴν εἰς τὸν κάμνοντα, ὁσάκις οὗτος κατὰ τὰς εἰσπνοὰς γλωρομυρμηκίου μεμιγμένον μετ' ἀέρος, ἀνιστέλλει τὰς ἀναπνευστικὰς κινήσεις τετανίζων τὰς ἐνεργούσας αὐτῶν μυς, καὶ κυκλωτικὰς τὴν ὄψιν γίνεταί.

Περαιῶν τὸν λόγον περὶ ἀναισθητικῶν ἐπὶ ἐξερρημάτων, δὲν δύναμαι νὰ παραλείψω τὴν σημείωσιν μέσου τινὸς ἰσχυροῦ, τῶν ἐπιγνοῶν δηλονότι ἠλεκτρικῶν βευμάτων, ἐφαρμοζομένου πρὸς παράτασιν τῆς λειτουργίας τῆς ἀναπνοῆς, ὁσάκις συγκοπὴ μικρὰ ἐπέλη κατὰ τὴν χορήγησιν τοῦ γλωρομυρμηκίου.

Ἐίδον κατὰ τὸ Ἄεροσ τοῦ 1868 ἐν τῷ χειρουργικῷ τμήματι τοῦ K. Broca, τὸ θεραπευτικὸν τοῦτο μέσον ἀναστήσας, οὕτως εἰπεῖν, ἐγχειριζόμενον, ὅστις ἐπὶ 6—7 λεπτά, ἔκειτο ἄνευ ἐλαχίστου ἴχνους κυκλοφορίας, συνεπέξ τῆς χορηγήσεως τοῦ γλωρομυρμηκίου. Μετὰ τὴν ἐπὶ 3 τοῦλάχιστον λεπτὰ ἐφαρμογὴν ὕλων τῶν ἐπὶ νεκροφνεσίας ἀντιτασσομένων, ὁ K. Broca, ἀπηλπτισμένος ἤδη, προσέδραμε καὶ εἰς τὸν ἠλεκτρισμὸν, ἐπιθέσας τὸν μὲν ἀρνητικὸν τῶν πόλων ἐπιγωγῶν ἠλεκτρικῆς συσκευῆς εἰς μίαν τῶν ὑποχονδρίων χωρῶν, τὸν δὲ θετικὸν κατὰ τὴν εἰς τὸν τράχηλον φορὸν τοῦ φρενικοῦ νεύρου, πᾶραυτα ἀναπνευστικὰς κινήσεις τεχνῶνται ἐτελέσθησαν, καὶ μετ' ἐπίμονον πρόκλησιν τοιούτων ἐπὶ 4 λεπτὰ, ἢ καρδίκα ἤρξατο τῆς λειτουργίας τῆς, καὶ ἐν βραχεὶ ὁ κάμνων ἐσώθη.

Ὁ K. Broca ἔκτοτε ἀπικτεῖ τὴν παρουσίαν ἠλεκτρικῆς συσκευῆς ἐτοίμου, ὁσάκις ὑποβάλλει εἰς ἀναισθησίαν ἄτομα, ὧν ἢ κατὰστασις τοῦ κυκλοφορικοῦ συστήματος, ἢ αἰ περι-

τά ολιγοπνευματώδη εξεις αὐτῶν κτλ., ἐμπνέουσιν ἀμφιβολίας.

Β'. Περὶ τινῶν κατὰ τὴν θεραπευτικὴν τῶν ἐξαρθημάτων τελευταίων ἐπειρηθεισῶν ἰησιμῶν τροπολογιῶν.

Μεταξὺ τῶν γενικῶς παραδεδεγμένων ἤδη εἰς τὴν χειρουργικὴν μηχανικῶν μέσων πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς τάσεως κατὰ τὴν ἰατρικὴν τῶν ἐξαρθημάτων, τῶν μεγαλύτερων ἔρθρων τοῦλάχιστον, ἢ τροχαλιοφόρος σκευὴ ἐπεκράτησε σήμερον τῶν λοιπῶν, διὰ τε τὸ ἀπλοῦν καὶ εὐμέθοδον καὶ συνάμα τὸ στερεὸν καὶ ἀσφαλὲς τῆς ἐνεργείας αὐτῆς, μάλιστα μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν K.K. Maligne καὶ Sedilloi εὐφυῶς γενομένην προσάρτησιν δυναμομέτρου, εἰς τὰ σχοινία τοῦ τροχαλιοφόρου, δι' οὗ προσδιορίζεται ἀκριβῶς τὸ ποσὸν τῆς καταβαλλομένης εἰς ἕλξεις δυνάμεως.

Δύο ἐσχάτως ἐπειρηθεῖσαι βελτιώσεις, ἡ μὲν περὶ τὸν τρόπον τῆς ἐφαρμογῆς καὶ στερεώσεως τῶν ἱμάντων, περὶ τὸ μέλλον ὑποστῆναι τὴν τάσιν ἄκρον ἢ δὲ τὴν τέλει σκευὴς τῆς ἐν μιᾷ ταχείᾳ χαλάσεως τοῦ τείνοντος συστήματος, συνεπλήρωσαν οὕτως εἰπεῖν, τὰς περὶ τὸ ἐγχειριστικὸν ἐλλείψεις, αἱ παρουσιαζέσθαι ἢ τάσιν καθόλου. Καὶ ἡ μὲν πρώτη κοινὴ ἐστὶν εἰς πᾶσιν ἐπὶ τῶν ἄκρων ἐνεργουμένην τάσιν, πρὸς διόρθωσιν ἔρθρων, ἢ καταγμάτων κατάρθωσιν, ἡ δὲ ἑτέρα ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν διὰ τροχαλιοφόρου ἐπὶ ἐξαρθημάτων τάσιν.

Ἄ. Γνωστὰ τοῖς πᾶσιν αἱ δυσχέρειαι, αἱ ἐδοκίμαζον οἱ χειρουργοὶ, εἰς τὴν στερεάν καὶ ἀμετακίνητον ἐφαρμογὴν ἱμάντων περὶ ἄκρον τι, εἰς κατάτασιν διὰ τούτων ὑποβαλλόμενον.

Πιθανῶς οἱ ἀρχαιότεροι ἰατροὶ, ἐνεργοῦντες ἐπὶ δερμάτων μᾶλλον κατεργασμένων ἐκείνων τῶν σημερινῶν καὶ μικρὸν ἔτι προγενεστέρων ἀπυλωχρότων γενεῶν, οὐδὲως περὶ τούτου ἀπησχολοῦντο, χρώμενοι ἀφύθως ἱμάσι κραταιαῖς, καὶ διὰ τούτων κατορθοῦντες τοιαύτην περίσφιγγιν, ἐξασφάλιζον ἀπὸ πάσης ἐξελισθίσεως τῶν δεσμῶν.

Σήμερον ἔμως, ἀδύνατος ἀποβαίνει ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ, ὡς τὰ μᾶλλον ὀλῶσα καὶ τραυματίζουσα τοὺς ἱστούς· χρονίως δὲ ἐφαρμοζομένη, ἔτι μᾶλλον κακοποιῶς ἐστίν, ὡς ἐξελκοῦσα καὶ σφάσιλον παράγουσα εἰς τὸ συμπεριζόμενον ὑπὸ τῶν ἱμάντων δέρμα.

Εἰς τὴν ἐπὶ ἐξαρθημάτων ἐφαρμογὴν τῶν περὶ τὸ ἄκρον ἱμάντων παρετηρήθη ποτε ὑπὸ τοῦ Maligne, ἐν ὧρα τῆς ἀκμαζούσης τάσεως, ἡ ἀποκόλλησις τοῦ δέρματος τοῦ βραχίονος, ἐφ' οὗ ἦσαν οἱ ἱμάντες καὶ ἡ τούτου ἀναδίπλωσις καὶ ἐν εἶδει χειροκτίου καθέλωσις. Ἄν μὴ ἡ αὐτὴ, ἀλλ' ἕτεραι κακώσεις, πολλάκις παρετηρήθησαν εἰς ὁμοίαις περιπτώσεσι.

Πλείστα ἔσα ἐπὶ τούτῳ συνεβουλεύθησαν, ἀλλ' ἀσημάντους παρέσχον βελτιώσεις, πλὴν τῆς ἐσχάτως ὅλως ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν χειρουργῶν γενομένης τὸ πρῶτον βελτιώσεως περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν πρὸς τάσιν τῶν ἄκρων ἱμάντων.

Συνοστᾶται δὲ αὕτη εἰς τὴν περὶ τὸ πεπονθὸς ἄκρον, ἀντὶ ἱμάντων ἀπλῶν, ἐπικόλλησιν μακρῶν ταινιῶν ἐπίτηδες παρεσκευασμένου ἄδρου καὶ στερεοῦ καλλιητικῆς ἐμπλάστρου. Αἱ ταινίαι αὗται εἰσὶ τοσοῦτον μακροὶ, ὥστε ἑκατέρωθεν τῶν ἀρχῶν τῆς ταινίας ἐπικολλημένης λ. χ. καθ' ὅλον τὴν μῆκος τοῦ βραχίονος, καὶ τῆς μὲν τούτων, ἀντιθέτως τῆ ἑτέρας, ἡ μεσότης ἢ ἀποτελεῖ ἀγκύλην ἐλευθέρην κατὰ τὸν ἀγκῶνα.

Ἄδικα ἢ περιφέρεια τοῦ βραχίονος καλύπτεται ὑπὸ τῶν παρακλήλων τούτων ταινιῶν, ὧν αἱ ἐλεύθεραι μεσότητες ἀπαρτίζουσι μίαν ἰσχυρὰν ἀγκύλην τελευταίον δὲ, κυκλωτερεῖς ἐπιτεμήταις ὁμοίων ταινιῶν περὶ τὸν βραχίονα καὶ ἐπὶ τῶν καθέτων φερόμεναι, στερεωτέραν καθιστῶσι τὴν συγκράτησιν· διὰ δὲ τῆς τελευταίας παρὰ τὸν ἀγκῶνα κυκλωτεροῦς ταινίας κρατεῖται καὶ τὸ ἀντιβράχιον πρὸς τὸν βραχίονα, ὑπὸ ὀρθῆν γωνίαν κεκαμμένον.

Ἔ. Πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἐν μιᾷ χαλάσεως τοῦ συστήματος τῆς τάσεως, τοσοῦτον ἀναγκαίως πρὸς τὴν ἀνάταξιν ἀρθρικών ἐκπτώσεων, πολλὰ ὄργανα κατὰ καιροὺς ἐφευρέθησαν, μετὰ τῶν ὁποίων ἡ συγκρατούσα λαβὴ τοῦ Nelaton κρείσσον

των λοιπών ἐπλήρη τὴν ἐνδειξιν. Καὶ αὕτη ὁμοίως, ἐξ ὧων ἤκουσα καὶ εἶδον, παρεμβάλλει θραδύτητα τινα περὶ τὴν ἐκτέλειαν, οὐχὶ εὐάρεστον πολλάκις εἰς τὸν παραγγέλλοντα τὴν χάλασιν χειρουργόν.

Τὸ ἐπινοηθὲν ἐσχάτως ὑπὸ χειρουργοῦ τινος Γάλλου τῶν Ἀποικιῶν ὄργανον ἐπιτηδειότατον ἐστὶ πρὸς τὸν ἀνωτέρω σκοπὸν, ὡς ἕκαστος, καὶ μὴ ἰδὼν ποτε τοῦτο ἐφαρμοζόμενον δύναται νὰ κρίνῃ.

Συνίσταται δὲ τὸ ὄργανον εἰς ῥαβδίσκον χαλκιδίνον, μήκους 0.μ. 18, φέροντα ἐγγύτατα τοῦ ἐνδὸς τῶν ἄκρων αὐτοῦ, ἕνθεν μὲν κρίκον, καὶ ἀντιθέτως τούτῳ ἄγκυτρον ἀμβλύ, ὀμαλῶς κκμπύλον, μὲ τὸ κοῖλον ἐστρακμμένον πρὸς τὸ ἕτερον ἄκρον, ὅπερ ἐστὶν, οὕτως εἰπεῖν, ὁ βραχίον τοῦ μοχλοῦ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὄργάνου. Εἰς μὲν τὸν κρίκον τοῦ ῥαβδίσκου προσεπιδίδονται τὰ σχοινία τοῦ τροχαιοφόρου, καὶ τοῦ ὄργάνου ὀριζοντεῖως κλινομένου, ἐναρτᾶται εἰς τὸ ἀντικρὺ τοῦ κρίκου ἄγκυτρον ἢ τοῦ βραχίονος ἀγκύλη.

Οὕτω διατεθειμένων ὕψτων τῶν ἀπκρτιζόντων τὸ τείνον σύστημα μερῶν, διαρκούσης τῆς τάσεως, βοηθὸς προσπιέζει καὶ συγκρατεῖ τὸ ἐλεύθερον ἄκρον τοῦ ῥαβδίσκου μετὰ τῶν σχοινίων τοῦ τροχαιοφόρου, ὁπότεν δὲ ὁ χειρουργὸς διατάξῃ τὴν χάλασιν, ὁ μέχρι τότε ὑπὸ τοῦ βοηθοῦ ὀριζοντεῖως κρατούμενος βραχίον τοῦ ὄργάνου ἀφίεται ἐλεύθερος, καὶ ὀπίκειν εἰς τὰς κατὰ τὸ ἕτερον τῶν ἄκρων αὐτοῦ δύο ἀντιρρόπους δυνάμεις, ἀνορθοῦται. Κατὰ τὴν μηχανοειδῆ ταύτην κίνησιν ἢ ἀγκύλη τῶν ἱμάντων τοῦ βραχίονος καταλείπει τὸ ἄγκυτρον, ἀδυνατοῦν πλέον νὰ κατέχη τρυφάν, καὶ οὕτως ἐν ἀκαρεῖ παραλύει τὸ τείνον σύστημα.

Ἡ τελευταῖον προταθείσα καὶ ἀληθῶς μετ' ἐπιτυχίας ἐφαρμοσθεῖσα ὑπὸ τοῦ K. L. Leger, τάσις δι' ἐλαστικῶν ἱμάντων, δὲν ἐγενικεύθη ἀρκούντως εἰσέτι κατὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἐξαρθρημάτων, καὶ μᾶλλον γνωστὰ εἰσι τὰ ἐκ τῆς μεθόδου ταύτης ἀποτελέσματα ἐπὶ νόθων ἀγκυλώσεων, ἔνθα πολλὰς καρέσων ἐπιτυχίας.

Προσθετέον ἐν τέλει ὅτι, πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς δυσαρτέστου ἐκ τῆς τάσεως, κατὰ τὴν ἀνάταξιν ἐξαρθρημάτων, αὐτὴ δέον οὐδέποτε νὰ ὑπερβαίῃ ἐλείνη τῶν 150—200 χιλιογράμμων, καὶ νὰ μὴ παρατείνηται πέραν τῶν 10 λεπτῶν.

Ἐάν τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα, δὲν ἤθελεν ἐπαρκέσει εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῆς τελείας ἀνατάξεως, προτιμότερα τότε ἢ ἀναστολὴ τῆς τάσεως καὶ ἢ μετὰ τινος ἡμέρας ἐπανάληψις ταύτης, ὡς ἐπιτυχῶς ἐπραξεν ὁ K. Richet, εἰς τὴν προσκεθεῖσαν ἑ'. παρατήρησιν, ἢ ἢ ἐκ τῆς παρατάσεως τῶν ἐλξεων ἔκθεσις τῶν τεινομένων ὀργάνων εἰς διαφόρους μᾶλλον ἢ ἥττον σπουδαίας κακώσεις.

Ἐν Παρισίαις τῆ 3 Ἰουνίου 1870. Σ. Σ.

Π ΔΙΑ ΦΑΝΙΚΟΥ ΟΞΕΟΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΔΗΜΙΚΗΣ ΔΙΦΘΕΡΟΓΟΝΟΥ ΦΛΕΓΜΟΝΗΣ (Angina maligna, Diphtheritis epidemica).
ΠΑΡΑΣΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ ΓΕΝΕΣΙΣ.

Ἐν τῷ δεκάτῳ καὶ ἐνδεκάτῳ τεύχει τοῦ τελευταίου (H') τόμου τοῦ Ἀσκληπιῦ συνοψίσαντες ἐδημοσιεύσαμεν τὰ κυριώτερα τῆς πραγματικῆς τοῦ Lutz περὶ ἐπιδημικῆς διφθερογόνου φλεγμονῆς καὶ τῆς τρυφύτης αὐτῆς ἰάσεως ἔδωκε δὲ ἡμῖν τὸ ἐνδόσιμον εἰς τὴν δημοσίευσιν ἐκείνην ἢ τότε ἐν Ἀθήναις ἀναφανείσα νόσος. Ἡ ἐπιδημικὴ διφθερογόνος φρυγγίτις παρατηρηθεῖσα ἐνταῦθα περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος Μαρτίου εἰς ὀλίγας μὲν, ἀλλὰ σχεδὸν πάσας θανατηφόρους περιπτώσεις, ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὸν Ἀπρίλιον, ἀλλ' ἐγένετο ἐφεξῆς σπανιωτέρα, περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος καὶ κατὰ τὸν τρέχοντα ἤδη μῆνα παρατηρήθη καὶ πάλιν συχνότερον. Ἐν τῇ πραγματικῇ αὐτοῦ ὁ Lutz συνιστᾷ μὲν ὡς τὴ καταλληλότερον θεραπευτικὸν μέσον τὸ θειον, διηλογοῦται δὲ ὅτι καὶ τὸ φανικὸν ὀξύ (acido phénique, carboliqne) εἶνε ὠφέλιμον καὶ ἄξιον εὐρυτέρας χρήσεως καὶ σπουδῆς, ὅταν μάλιστα πάσχη καὶ ὁ λάρυγξ (ἴδ. Ἀσκληπ. Τόμος H' σελ. 352).

Τὸ φάρμακον τοῦτο μεταχειρισθεὶς ἐπωφελῶς ὁ γερμανὸς ἰατρός G. G. Ruffo δημοσιεύει τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ ἐν τῇ Berliner Klin. Wochenschrift (N° 24. 1870) ὡς ἑξῆς.

« Δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ γράψω πραγματεῖαν περὶ φύσεως τῆς διφθερογόνου φλεγμονῆς. Ἰδὼν κατὰ τὰ τελευταῖα πέντε ἔτη ἐν ταῖς ἐμῇ πελατεῖᾳ καὶ ἀλλαχού ἱκανὰς περιπτώσεις τῆς νόσου ταύτης, νομίζω ὅτι εἶμαι ἀσφαλῆς ἀπὸ πάσης πλάνης περὶ τὴν διάγνωσιν ἐπεμελήθημι μάλιστα ν' ἀποκλείσω μετὰ προσοχῆς τὰς πολυκλιθεῖς ἐκεῖνας περιπτώσεις κυνάγχης καὶ ἀμυγδαλίτιδος μετὰ λευκοῦ ἐπιχρίσματος ἐπὶ τῶν ἀμυγδαλῶν καὶ τοῦ τοιχώματος τοῦ φάρυγγος, αἵτινες τὰ νῦν πρὸς ἐπίδειξιν συχνάκις περιλαμβάνονται ὡς «διφθερογόνου φλεγμονῆς», καὶ ν' ἀποχωρήσω ἀπὸ τῶν περιπτώσεων ἐκεῖνων, ἃς θεωρῶ ὡς ἀνεκούς ἐνταῦθα καὶ ἃς χαρακτηρίζει εὐθὺς ἡ ἀρχὴ σφοδρῶς πυρετὸς καὶ στερεὰ, ἕμφα καὶ πολὺ ἀκριβῶς περιοριζόμενα ἐναποθέσεις. Τὰ πειράματα τῶν Tomasi καὶ Hüter, ἅτινα ἦσαν εἰς ἐμὲ ἄγνωστα, καθ' ὃν χρόνον ἐγίνοντο αἱ ἐμαὶ παρατηρήσεις, ἐὰν ἐπικυρωθῶσι, θέλουσι χαρακτηρῆσαι ὡς ἀσφαλῆς μέσον διαγνωστικόν, ἐν καὶ ἕκαστος πρακτικὸς ἰατρός μῆτε καιρὸν μῆτε εὐκαιρίαν ἔχει νὰ ἐξετάσῃ μικροσκοπικῶς τὴν αἷμα τῶν ἀρρώστων. Καὶ ἔχει μὲν μεγάλην σπουδαιότητα θεραπευτικὴν ἐν τῶν προτέρων τὸ γινώσκαι, ἐν τῇ διφθερογόνου φλεγμονῇ εἶναι ἀρχικῶς τοπικὴ ἢ γενικὴ πύθωσις, ἀλλ' ἐφόσον τὸ ζήτημα μένει ἄλυτον, συγχωρεῖται ν' ἀναστρέψωμεν αὐτὸ καὶ νὰ κρίνωμεν ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπὸ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ πειράματος. Ἐν τῶν πλείστων περιπτώσεων ἐξάγεται καθόλου ὅτι ἡ νόσος εἶναι γενικὴ, βεβαίως ὑπὸ τὴν ἔννοιαν, καθ' ἣν π. χ. καὶ πνευμονία ἢ νεφρίτις μετὰ σφοδροῦ πυρετοῦ καὶ διαταράξεως πρῶτον τῶν λειτουργιῶν δύνανται νὰ θεωρηθῶσι ὡς πάθησι τοῦ ὄλου ὄλου ὄλου ὄλου. Ὅπως δὲ καὶ ἐν ἔχῃ εἴτε σπυρίδια μυκήτων ἀνευρίσκονται ἢ δὲ ἐν τῷ αἵματι τῶν πασχόντων, εἴτε ἐκ τοῦ βλεννογόνου τοῦ φάρυγγος μεταίνοσι τὴν ἀργαμάνην, εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ τοπικὴ ἐπεξεργασία ἐγκρίεται ἐν τῇ βλαστῆσι μυκήτων καὶ ὅτι ὁ ἰατρός περιήρηντις καταπτέου

πρὸ πάντων τὴν τοπικὴν ἐπεξεργασίαν, καὶ ἐκ τῆς προόδου ἢ τῆς ἀπισθοδρομήσεως αὐτῆς, προμηνώσκει ἀσφαλῶς καὶ περὶ τῆς αὐξήσεως ἢ ἐλαττώσεως τῆς παθώσεως. Ἄν ὑπῆρχε μέσον, λέγει καὶ σκέπτεται βεβαίως ἕκαστος ἰατρός, ὅπερ ν' ἀναστέλλῃ ἐγκρίως τὴν τοπικὴν αὐτὴν ἐπεξεργασίαν, πρὶν ἢ ἐπέλθῃ σιηδονώδης μίανσις, ἤθελε κατορθωθῆ ἴσως νὰ περιορισθῇ κατὰ μέγιστον μέρος καὶ ὁ ἀπὸ τῆς νόσου κίνδυνος. Τοῦτο ἔχων κατὰ νοῦν μετεχειρίσθημι πάντα, ὅσα ὑπ' ἑλλων ὡς ἀφέλιμα ἀναφέρονται, οἷον χλωριούχον ὕδωρ, ὑπερμαγγανικὸν κάλι, ὕδωρ ἀσβέστου (ἐν ἐγχύσει ἢ ἐπιχρίσει), χλωρικὸν κάλι, θείου ἔνθη, ἰσχυρὰν νιτρικῆς ἀργύρου διάλυσιν. Οὐδὲν ἕμιος τούτων ἀφέλησε, πλὴν τοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου, ἐξ οὗ εἰς τινὰς περιπτώσεις εἶδον ἐπιτυχίαν, εἰς ἄλλας δὲ ὄχι, ἢ τοῦλάχιστον δὲν παρετήρησα «τὰ τρομερὰ ἀτυχήματα» τὰ ὑπὸ τινῶν ἀναφερόμενα τελευταῖον ἢ ἐνεφάνησα καὶ ἐγὼ μετὰ τῶν ἀπελπισθέντων περὶ τῆς ἐνεργείας τῶν τοπικῶν μέσων. Ὑπῆρξα δὲ μάρτυς τῆς ἀπραξίας, εἰς ἣν ἔγει ἡ τῆς τοπικῆς θεραπείας ἐγκράτεια, ὅτε τὸ παρελθὸν ἔτος ὁ υἱὸς στενοῦ συγγενοῦ μου ἐν Λειψία, ὠραῖον τριετὲς παιδίον, ἀπεβίωσεν ἐκ τῆς νόσου ταύτης. Πλὴν τοῦ θεραπεύοντος ἰατροῦ Dr. Kurzweily καὶ ἐμοῦ παρευρίσκατο καὶ ὁ κατ' ὀνηγῆς Wagner ἐνομίζομεν ὅτι ἔπρεπε διὰ τοῦ δακτύλου ν' ἀποσπᾶσθαι τὰς μεμβράνας ἵνα παράσχωμεν ἀέρα καὶ ζῶην, ἀλλὰ πάντες εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι ἔδοκίμαζομεν ἀνωφελῶς «δὲν ὑπάρχει ἐλπίς» ἦτο ἡ κοινὴ ὁμολογία καὶ μετὰ δύο ἡμέρας τὸ παιδίον ἀπέθανεν ἐξ ἀσφυξίας.

Κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1869, ἔτε ἔδοκίμαζον εἰσπνοὰς ἐκ φανικοῦ ὀξέος εἰς φθισικούς, εἶδον καὶ πάλιν τὴν πρώτην περίπτωση διφθερογόνου φλεγμονῆς εἰς δωδεκαετὲς, εὐρωσῶν παιδίον. Τὸ «δὲν ὑπάρχει ἐλπίς» ἀντήχησεν εἰς τὰ ὦτά μου, ἔμα ὡς παρετήρησα τὰς μεμβράνας, καὶ ἵνα μὴ μείνω ἀπλοῦς θεατῆς κατέφυγον εἰς τὸ φανικὸν ὀξὺ. Ἄν ἐγνώριζον τότε τὰς ἐρεῦνας τοῦ Isidor Neumann (Archiv f. Dermatologie und Syphilis, 1869), καὶ ἂς πυκνὴ διάλυσις φανικοῦ

εξέως κατατρέφει τὰ δονάκια (vibrium) και συζυγικόνων τῶν σποριδίων, ἤθελον ἔχη και ἕλλον σπουδαίου λόγον ὑπὲρ τοῦ πειράματός μου, ἐνῶ ἐγὼ ἐπεχείρησα αὐτὸ ἀναλογισθεὶς μόνον τὴν μισμοσφθόρον ἐν γένει τοῦ φανικῶ ὀξέος ἐνέργειαν. Ἡ ἐπιτυχία ὑπερέβη τῆς προσδοκίας μου. Τὸ διφθερικὸν ἐπιχρισμα, ὑπερ περιέβλεπε τὴν κισνίδα και τὰ ὑπερφία τῶς ὡς ἀμαλῶς παχέια, ὑπόλευκος, στίλβουσα στιβάς, ἥδη τὴν ἐπιῦσαν ἐφάνετο συναξικνωμένον και αἰσινὲ συμπεπιλημένον, περιορίσθη δὲ ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτοῦ και οὕτω πρὸς τὰ ἄνω εἰς τὴν φρουγγουρικὴν κοιλότητα οὕτω πρὸς τὰ κάτω εἰς τὴν λάρυγγα ἐξηπλώθη, και τοὶ ὁ πυρετός διήρκει ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας σφοδρότατος (τὴν 1 ἡμέραν 44 ὄξεις). Μετεχειρίσθη διὰ λύσιν φανικῶ ὀξέος (acid. carbol., spirit. vini ana 1,0, aqu. dest. 5,0, Tr. Sodii 0,5), δι' ἧς ἐπέχρουν τρεῖς τῶς ἡμέρας καθ' ἑκάστην ἵλιν τὴν προσβληθεῖσαν μέραν τοῦ φάρμακος· δὲν ἤρανούμην δὲ μόνον ἐν ἐπιχρίσει ἄπαξ, ἀλλ' ἐδοκιμάζον διὰ τοῦ ἐπιχριστήρος· ἡ ἀπομακρύνω ἔσον μεμυθάνης ἦτο εὐκατόστατον και ἐπέχρουν πάλιν ἐν ἀποκαλυπτόμενα μέρη· οὕτω δὲ συγχρόνως ἔκαστος και ἡ εὐαλίω· ἐπερχομένη αἰμαξία. Πλὴν δὲ τούτου ὁ ἄρρωστος παρεγγύλλετο ἐν γαργαλίᾳ κατὰ πᾶν τέταρτον τῆς ἕρας ἐν χλιαροῦ ὕδατος, εἰς ἧ ἐνεστάζοντο και 10—15 σταγόνες τοῦ ἀνοϊτέρω μίγματος ἐντὸς μεγάλου καταρτίου. Πυρετῆσμεν δὲ πάντοτε ὅτι οἱ ἄρρωστοὶ ἀνέχονται εὐαλίω· και τὰς ἐπιχρίσεις και τοὺς γαργαρισμούς. Καὶ μικρὰ δὲ παιδία ἀντετάσσοντο μὲν σφοδρῶς κατὰ τὸ ὀχληρῶ χρισματοῦ, ἀλλ' ἔμα ἐξήρχετο ἀπὸ τοῦ αἵματος· ἡ τὰς ἡμέρας αὐτῶν ὁ ἐπιχριστῆς οὐδαμῶς ἐπαρξεν πόνον ἐδείκνυν· ἔσως δὲ τούτο προέρχεται ἐκ μεγάλῃ ἀνωσθησίας τῆς διφθερικῆς φλεγμονῆς πνευμόσης, και διὰ μεθυστικῶν και νυκτωμένων ὑπερφίας· διότι ὁσάκις κατὰ τὴν ἐπιχρίσει σφοδρῶς ἐπὶ ἐπίρρηστο σπυγνίδια εἰς τὸ πρόσωπόν μου, ἤθελον ἔχῃς παρρηχεράσθαι καθῶσιν τοῦ δάκρυτος· συχνῶς γαργαρισμῶς ἐπιτάχυνε πᾶν τὴν Θεραπειάν, διότι ἐνῶ εἰς ἐνθάδε και μεγάλῃ παιδία μὲν

διήρκει μίαν εβδομάδα, εἰς παιδία, ἕτινα δὲν ἐδύναντο ἐν γαργαρίσει παρήρχοντο δύο, τρεῖς και τέσσαρες εβδομάδες πρὶν ἢ παρῆλθῃ τῆς κίνδυνος· διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς νόσου ἐκανελαμβάνοντο αἱ ἐπιχρίσεις εἰς παιδία ἀνὰ πᾶσαν τρίτην ἐνίοτε δὲ και ἀνὰ πᾶσαν δευτέραν ὥραν, και δὲν διεκόπτοντο καθ' ὅλοκληριαν οὐδὲ τὴν νύκτα· ἐὰν δ' ἐξετείνετο ἡ πάθησις πρὸς τὰς χοάνας, ἐγένετο ἐπιχρίσις και διὰ τῶν μυκτῆρων.

Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἐθεράπευσα ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τέλους Φεβρουαρίου 15 περιπτώσεις πάσας ἐπιτυχῶς· τὴν δὲ πεποιθήσιν στερεὰν εἶχον εἰς τὸ φάρμακον, ὥστε ἐνῶ πρότερον ἡ ὀξεία διφθερογόνου φλεγμονῆς σχεδὸν μὲ ἀπήλπίζαν, ἐπεχείρουν τελευταίον τὴν Θεραπειάν σχεδὸν ἀμέριμνος, και βαρυτάτων φαινομένων ὑπαρχόντων.»

Ἀναγράφεις δὲ συντομώτατα τὰς ὑπ' αὐτοῦ Θεραπευθείσας 15 περιπτώσεις προσθέτει ὁ Rothe τὰ ἑξῆς :

«Εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις ἐχορηγήθη κατὰ τοῦ σφοδροῦ πυρετοῦ δακτυλίτις, ἀπὸ δὲ τῆς 3—5 ἡμέρας σίδηρος (Liqu. ammon. acet. 10,0, Liqu. ferri sesquichl. oxydul. 1,0, πᾶσαν δευτέραν ὥραν 10—15 σταγόνες). Ἐπειδὴ τὸ τελευταῖον φάρμακον ἐχορήγουν και πρότερον, ἀλλ' οἱ ἄρρωστοὶ ἀπέθνησκον, δὲν δύναμαι ν' ἀποδώσω εἰς τοῦτο τὴν ἀγαθὴν ἔκδοσιν τῶν τελευταίων περιπτώσεων. Ἐπειδὴ δὲ συγχρόνως και ἄλλοι ἄρρωστοὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει ἐλάθησαν, δύνανται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι αἱ ἄνω περιγραφείσαι περιπτώσεις και ἄλλως Θεραπευόμεναι ἤθελον ἀπολήξῃ καλῶς. Ἐν τούτῳ δὲ ἔγκειται ἡ ἀβεβαιότης τῆς Θεραπευτικῆς ἡμῶν πείρας, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιφέρωμεν τὴν δοκιμὴν ἐπὶ τῆς σπουδαιότητος ἐνὶς πειράματος· διότι οὕτω τοὺς ἐκθέτοντας δυνάμεθα νὰ καταστήσωμεν και πάλιν ἄρρωστους, οὕτω τοὺς θανόντας ν' ἀνεκστήσωμεν εἰς τὴν ζωὴν ἔσως δοκιμάσωμεν ἐπ' αὐτῶν ἕλλην Θεραπευτικὴν ἀγωγὴν. Πάντοτε ἔχομεν ἀναλόγους αἰδέποτε δὲ τὰς αὐτὰς περιπτώσεις, καθ' ἧς κρίνομεν περὶ τῆς ἐνεργείας τῶν ἡμετέρων μέσων και μεθόδων· τούτων ὅμοιο-

γουμένων, νομίζω ότι εις τὰς ἀνακοινωθείσας ἀνωτέρω περιπτώσεις, ἐν αἷς ἦσαν καὶ παιδία ἐν μέρει βαρέως πάσχοντα, πρέπει τὸ ἀποτέλεσμα τῆς Θεραπευτικῆς ἀγωγῆς νὰ εὐαρεστήσῃ πάντα. Πολὺ λαμπρότερα ἀποτελέσματα κατώρθωσε θετικῶς ὁ Trideau, καθὼς ἀναφέρεται ἐν τοῖς Jahrb. f. Kinderkr. 1869. 30 Νοεμβρ., χρηθῶν ἐσωτερικῶς τὸ κοπάϊον θάλασμον καὶ τὸ μυρτιδιανον ἄνευ τινος τοπικῆς Θεραπειᾶς, καθὼς ἐθεράπευσεν ὅσους εἶδεν ἀρρώστους ἤτοι 300, προσελθόντας εἰς αὐτὸν ἐν τῇ πρώτῃ ἢ τῇ δευτέρῃ σταδίῳ τῆς νόσου. Ἄλλ' ἡ παράλειψις τῆς ἀριβοῦς περιγραφῆς τῶν σταδίων ἐκείνων καὶ ἡ ἀποσιώπησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσελθόντων εἰς βραδύτερον στάδιον ἤτοι λίαν βραδέως ἢ ὥστε νὰ λαθῶσι, διεγείρει πολλὰς ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἀξίας τῆς μεθόδου τοῦ K. Trideau.»

«Ἐκ τῆς αὐτῆς ἐφημερίδος, ἦν κατὰ πρότον τόρα εἶδον, μανθάνω συγχρόνως ὅτι τὰ πειράματά μου οὐδὲ προτεραιότητος ἀξίωσιν δύνανται νὰ ἔχωσιν. Ἐν τοῖς πρακτικαῖς τοῦ τμήματος τῶν παιδικῶν νοσημάτων τῆς ἐν Innsbruck συναθροίσεως ἀναφέρεται ὡς πρὸς τὴν διφθερογόνου φλεγμονὴν ἐν ἄλλοις καὶ ὅτι «ὁ Dr. Schuller ἐπέσθη ἐκ πειραμάτων 1) ὅτι ἡ διὰ νιτρικοῦ ἀργύρου καυτηριασθεῖσα ἐσχάρη ἀποπίπτει βραδύτερον ἢ ἡ μὴ καυτηριασθεῖσα καὶ 2) ὅτι οὐδὲ ἡ ἀνανέωσις τῆς ἐσχάρης ἐμποδίζεται διὰ ἰσχυρῶν καυτηριάσεων. Πάντες δ' οἱ πρὸντες συμφωνοῦσιν. (1) Rienecker κηρύττεται ὑπὲρ τῆς τοπικῆς Θεραπειᾶς δι' οἰνοπνεύματος, χλωροσικκοῦ ὀξέος (chlorossigsäure) καὶ ὑπερμαγγανικοῦ καλίου· ὁ Bäumlcr (ἐκ Λονδίνου) ἐφαρμόζει φαικὸν ὀξὺς, ἡ δὲ ἀναφέρεται δὲ ὅτι ἀποτέλεσμα εἶχεν ὁ Bäumlcr, οὐδὲ εἰς ποῖον τρόπον καὶ πόσον ἰσχυρὰν ἐφήρμισε τὴν διάλυσιν τοῦ φανικοῦ ὀξέος.»

«Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐξάγονται τὰ ἑξῆς:

1) Τὸ φανικὸν ὀξὺ πρέπει νὰ ἐφαρμόζεται ἐν ἰκανῶς ἰσχυρῶς διαλύσει (1:5). Πραετίμησα δὲ οἰνοπνευματικῶδη διάλυσιν, διότι ἐπιθῆμαι νὰ ἐπωρελθῶ τὴν ὑπὸ πολλῶν ἐπινοουμέ-

νην ἐνέργειαν τοῦ οἰνοπνεύματος· τὸ δὲ ἰώδιον ἐλαττώνει τὴν ἐμπυρευματικὴν ὄσμήν.

2) Αἱ ἐπιχρίσεις πρέπει νὰ γίνωνται λίαν ἀκριβῶς ἐν ἀρχῇ δὲ νὰ ἐπαναλαμβάνονται πολλάκις καθ' ἑκάστην, ὑποβοηθούμεναι, ὅπου εἶνε δυνατόν, καὶ διὰ γαργαρισμοῦ ἐξ ἐλαφρῶν διαλύσεων.

3) Ἡ διάλυσις τοῦ φανικοῦ ὀξέος δὲν ἐνεργεῖ ὡς καυτηρίον ἐπὶ τοῦ βλεννογόνου ὕμενος, ὡς συχνάκις ἐπέσθη ἐπιβρέξας δι' αὐτῆς περὶ τὰ τέλη τῆς νόσου μύρια ὑγιᾶς ἔχοντα, ἀλλὰ εἶνε οἷον ἐ συμπληρητικὴ τῆς ἐσχάρης, ὑφ' ἣν συνήθως ἀναφαίνεται ταχέως ὑγιᾶς βλεννογόνος ὕμην, καὶ προφυλάττει ἀπὸ τῆς σηπεδονώδους μιάσεως.

4) Ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει παρετήρησα ἐπέκτασιν τοῦ ἐπιχρίσματος πρὸς τὰ ἄνω ἢ πρὸς τὰ κάτω, οὐδὲ παράλυσιν τοῦ ὑπερώϊου (στίου καὶ τοῦ φάρυγγος, οὐδ' ἐν γένει ἐπακκο-λοῦθημά τι οἰονδήποτε. Ἡ ἴκσις ἐπῆλθε πάντοτε ταχεῖα καὶ ἐντελής.

5) Τὰς ἐπιχρίσεις ἀνέχονται οἱ ἀρρώστοι εὐκόλως μόνον κατὰ τὴν ἐπιχρίσιν τῆς ἐπιγλωττίδος ἐπήρχοντο ἐνίοτε βραχεῖς παραξυσμοὶ βηχός. Πρέπει δὲ νὰ προφυλάττεται καὶ ἡ γλῶσσα ἕνεκα τῆς δεικνώδους γεύσεως τοῦ φαρμάκου.»

Καὶ τοιαῦτα μὲν λέγει ὁ Rothe περὶ τῆς χρήσεως τοῦ φανικοῦ ὀξέος κατὰ τῆς διφθερογόνου φλεγμονῆς, οὐ μόνον δημοσιεύσεως, ἀλλὰ καὶ ἐφαρμογῆς ἄξια. Ἐπισυνάπτωμεν δὲ ἐνταῦθα ὡς πολὺ περιέργους καὶ τὰς περὶ διφθερογόνου φλεγμονῆς ἐρεῦνας τῶν K.K. Hueter καὶ Tommasi, περὶ ὧν ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ἀναφέρεται (ἰδ. σ. 118).

Ἐν τῇ αἰλίᾳ τεσσάρων ἀρρώστων πάντων πασχόντων ἀναμφιβόλως διφθερογόνου φλεγμονῆς τοῦ φάρυγγος, ἐν μέρει δὲ καὶ τοῦ λάρυγγος καὶ τῆς τραχείας, εὔρον οἱ καθηγηταὶ οὗτοι μικροῦς, στρογγύλους, κινουμένους ὁργανισμούς. Τὸ αἶμα ἐλήφθη νυχθήμετος δεικτύλου, μετὰ προφυλάξεως ἀπὸ πάσης ἐξωτερικῆς ἀκαθαρσίας. Κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς νόσου ἡ πλειθὺς τῶν ὁργανισμῶν τούτων ἦτο σημαντικωτάτη, ἐν

μικρὰ μάλιστα περιπτώσει λίαν θραύει· ἐφ' ὧσε σχεδὸν τὸ πο-
σὸν τῶν αἰμοσφαιρίων καὶ πλαττούτο καθυμνήδον πάλιν καθό-
σον ἢ νόσου περὶέχετο. Ἐγίνοντο δὲ πειράματα ἐμβολιασμοῦ
διὰ διφθερικῶν μεμβρανῶν εἰς ἡ κοιλίας. Ὁ Hueter καὶ
ὁ Tommasi ἐπέσθησαν ἐλάχιστοι ἐξετάσαντες διὰ τοῦ μι-
κροσκοπίου, ὅτι αἱ μεμβράναι ἐπληροῦντο ὑπὸ ἀπείρου πλη-
θους τῶν ἤδη μνησθέντων μικρῶν ὀργανισμῶν· πρὸ δὲ τοῦ
ἐμβολιασμοῦ ἐξετάζοντες εὔρισκον τὸ αἷμα τῶν κοιλίων ἐ-
λεύθερον τῶν τοιούτων ὀργανισμῶν. Ὁ ἐμβολιασμός ἐγένετο
παρατεθειμένου τεμαχίου διφθερικῆς μεμβράνης εἰς ἐνταρῆν
γινόμενῃ κατὰ τοῦ νοσίου· μὲς τῶν κοιλίων· πάντοτε
δὲ παρακολουθεῖτο ὑπὸ ἐπιτυχίας καὶ ὡς πρὸς τὰ τοπικὰ καὶ
ὡς πρὸς τὰ γενικὰ φαινόμενα. Ἡνύτας οἱ κοιλιοὶ ἀπέθανον
20—40 ὥρας μετὰ τὸν ἐμβολιασμόν· ἤδη δ' ἐν καιρῷ ζωῆς
ἀνευρίσκοντο ἐν τῷ αἷματι αὐτῶν αἱ βηθέντες ὀργανισμοὶ εἰς
ποσότητα βαθυμνήδον αὐξάνουσαν. Οἱ ὀργανισμοὶ διετέλουν εἰς
ζωπρὰν κίνησιν· λίαν περίεργα ἦσαν τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐ-
ξετάσεως ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ἐμβολιασμοῦ. Εἰς μὲν τὰς 2 τῶν
περιπτώσεων αἱ ἐμβολιασθεῖσαι μεμβράναι ἐξηρανίσθησαν,
δὲν ὑπῆρχε δὲ πῦον, εἰς δὲ τὰς 3 διακρίνοντο ἀλλὰ πολὺ μι-
κρὰ λεῖψανα τῶν μεμβρανῶν ἐν μικρῇ κοιλύτῃ, ἧτις πε-
ριεῖχε εὐλίγας σταγόναις πύου δύσμου. Εἰς πάσας δὲ τὰς πε-
πτώσεις παρατηρήθη ἀμέσως πλησίον τοῦ τόπου τοῦ ἐμβο-
λιασμοῦ χαρακτηριστικὴ διφθερογόνος φλεγμονὴ τοῦ μυκτοῦ
ιστοῦ, ἧτις εἰς ἀπόστασιν τινα μετέβαινον εἰς ἐκτεταμένην
αἰμορραγικὴν φλεγμονὴν τοῦ μυός. Τὰ φλεγμαίνοντα μέρη
ἐπληροῦντο ὑπὸ τῶν μικρῶν ἐκείνων ζωπρῶν κινουμένων ὀ-
ργανισμῶν, οἵτινες ἀνευρίσκοντο πολυπληθεῖς ἐφ' ὅλης τῆς ἐκ-
τάσεως, ἐφ' ἧς ἐξέτελλετο ἡ αἰμορραγικὴ φλεγμονή. Ὁ ἰσθμὸς
ἦτο ἐντελῶς ἄνοσμος, δὲν παρατηρεῖτο δὲ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον
ἔχθος σήψεως· καὶ ἡ φλεγμονὴ δὲ διέφερον ἐντελῶς ἀπὸ τῆς
γινόμενης ἐξ ἐνέσεως σηπεδονοειδῶν βουστῶν· ἐκτὸς δὲ τούτων
οὐδὲν παρατηρήθη σημεῖον σηψαιμίας κατὰ τὴν αὐτοψίαν καὶ
τῶν ἡ κοιλίων, οὐδὲ ἐντερῆτις, ὅπως καὶ ἐν καιρῷ ζωῆς δὲν

ἐπῆλθε διάρροια. Ἡ ὑπόνοια ὅτι κατὰ τὰ πειράματα αὐτὰ
ἐπρόκειτο περὶ τοπικῆς σηπεδονοειδούς φλεγμονῆς, ὁ δὲ θά-
νατος ἐπῆλθεν ἐν σηπεδονοειδούς δηλητηριάσεως ἐξελέγχεται
ὑπὸ πάσαν ἐποψίαν ἀβάσιμος.

Δύο τεμάχια ἐκ τοῦ παθόντος αἰμορραγικὴν φλεγμονὴν
μυκτοῦ ἰστοῦ ἐνεβλήθησαν εἰς ἄλλον κοιλίον λίαν εὐρωστον·
μετὰ 30 ὥρας ἐπῆλθε θάνατος· ἐν τῇ αὐτοψίᾳ παρατηρήθη-
σαν τὰ αὐτὰ ὡς καὶ εἰς τὰ λοιπὰ πειράματα.

Ἐκ τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν ὁ Hueter καὶ ὁ Tommasi νομί-
ζουσιν ὅτι δικαιούνται νὰ πορισθῶσι τὰ ἑξῆς :

1) Ἡ διφθερογόνος φλεγμονὴ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ εἴτε ἐπὶ
τραυματῶν, εἴτε ἐπὶ βλεννογόνων ὑμένων ἀναφαίνεται, ἀπερ-
γάζεται μετανάστευσιν εἰς τὸ αἷμα· λίαν μικρῶν, στρογγυλῶν,
εἰς ζωπρὰν κίνησιν διατελούντων ὀργανισμῶν, οἵτινες παρ-
μοιοὶ εὔρισκονται καὶ εἰς τοὺς ἰστοὺς διφθερικῶν τραυματῶν
καὶ εἰς τὰ διφθεροειδῆ ἐπιχρίσματα τῶν βλεννογόνων ὑμένων.
Εἶνε δὲ πιθανὸν ὅτι ἡ γένεσις τοῦ διφθερογόνου ἰοῦ συνδέε-
ται μετὰ τῶν ὀργανισμῶν τούτων.

2) Ἡ διφθερογόνος φλεγμονὴ εἶνε μεταφυτευτὴ ἀπὸ ἀν-
θρώπου εἰς ζῶα διὰ διφθερικῶν μεμβρανῶν ἐπὶ τῶν μυῶν
καὶ ἀπὸ μολυνθέντος ζῶου ἐπὶ ἄλλο ζῶον, ἐκ τούτου δὲ διευ-
κολόνθη ἡ ἀκριβὴς σπουδὴ αὐτῆς.

3) Εἶνε πιθανὸν ὅτι ὁ διφθερογόνος ἰός δύναται νὰ παρα-
χθῇ εἰς τινὰς φάσεις τῆς σήψεως λευκοματωδῶν βουστῶν,
ἀλλὰ δὲν εἶνε ὁ αὐτὸς μετὰ τοῦ ἐκ σαπρῶν βουστῶν προελ-
θόντος ἰοῦ, ὅστις παράγει τὰ φαινόμενα τῆς σηψαιμίας.

Γ. ΚΑΡΑΜΗΤΣΑΣ.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ.

Ἀπὸ τίνος χρόνου περιήλθεν εἰς γνώσιν μου Θεραπεία τις
κατὰ τῆς ταινίας. Εἶνε γνωστὸν πόσον δύσκολος ἀποβαίνει
πολλάκις ἡ ἐντελής ἐξέσις τῆς ταινίας διὰ τῶν συνήθων μέ-
σων, ἅτινα μεταχειρίζεται ἡ ἐπιστήμη, ἐν ᾧ διὰ τῆς Θερα-

παίτας ἦν κατωτέρω θέλω ἀναφέρει ἐπέτυχον ἐντελῶς εἰς τρεῖς περιπτώσεις, ἐναντίον τῶν ὁποίων προηγουμένως εἶχον μεταχειρισθῆ ἀνωφελῶς τὰ συνήθη μέσα. Ἡ περὶ ἧς ἡ λόγος ἑραπειὰ συνίσταται ὡς ἀκολουθῶς, ἦτις ὅσον εὐκαλῶς εἶνε τοῦτου ἡ ἐφαρμογή τῆς εἶνε δύσκαλος. Ἐνεκεν τῆς ἐντελοῦς νηστείας, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἀσθενὴς πρέπει νὰ καθυποβληθῆ προηγουμένως, ὀλίγοι δὲ ἀσθενεῖς ἔχουν τόση ὑπομονή, ἦτις ὅμως εἶνε ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἀνευ, διότι ἄλλως ἡ ἑραπειὰ ἀποτυγχάνει. Δέον λοιπὸν ὁ ἀσθενὴς νὰ μείνῃ νηστὶς ἐπὶ 24 ὥρας ἀπέχων πάσης τροφῆς καὶ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος ἀκόμη, εὐθὺς μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν 24 ὥρων ὁ ἀσθενὴς λαμβάνει διὰ μιᾶς ἐκλείγμα κατασκευαζόμενον ἀπὸ 15 δρῆμια σπέρματων τῆς ἐρυθρῆς κολοκύνθης (τὸ κοινῶς παρ' ἡμῶν εἰς χρῆσιν τῶν μαγειρείων καὶ λεγόμενον Βενέτικο Κολοκύνθη) ἀφ' οὗ προηγουμένως καθαρισθὼν τὰ σπέρματα ταῦτα ἀτὰ τὰ ξυλόδη περικαλύμματά των, καὶ ἀρκούσης ποσότητος ἀπλοῦ σαρκίου, πρὸς σύστικσιν μάζης ἐν εἶδει ἐκλείγματος μετὰ τὴν λήψιν τοῦ ἐκλείγματος τούτου ὁ ἀσθενὴς πρέπει νὰ μένῃ πάλιν νηστὶς ἐπὶ 6 ὥρας καὶ μετὰ ταῦτα λαμβάνει ἰσχυρὸν καθαρτικὸν ἐκ κικκίνου ἐλαίου. Εἶνε ἀδύνατον μετὰ τὴν ἑραπειὰν ταύτην ἡ ταινία νὰ μὴν ἐξέλθῃ ὀλόκληρος μετὰ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς. Τὴν εἰρημένον ἑραπειὰν ἐμαθον παρὰ τινος Αἰθίοπος Ἀβυσσηνίου κατὰ τὴν ἐλθόντος ἐνταῦθα, ὅστις μὲ διεβεβαίωσεν ὅτι εἶνε ἐν χρήσει εἰς τὴν πετρίδα του καὶ καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν Αἴγυπτον, ἔνθα ἡ ταινία εἶνε συχνοτάτον νόσημα, οἱ δὲ ἐγγῶροι ἀποδίδουν τὴν μεγάλην ταύτην συχρότητα εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ Νείλου.

Φ. ΧΑΜΑΡΤΟΣ.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΒΛΕΝΝΟΡΡΟΙΑΣ.

Ἐκαστος πρακτικὸς ἰατρὸς γινώσκει πόσον ἐπίμονος εἶνε ἡ ἢ βλεννόρροια τοῦ ἀνδρικοῦ μέλους πολλάκις κατὰ τῶν συνήθων ἐγγύσεων βυρσοδεψικῆς ὕλης, θεικοῦ ψευδαργύρου, ὀξεικοῦ μολύβδου, νιτρικοῦ ἀργύρου κλ. Νεωστὶ δὲ μετεχειρίσθησαν καὶ κατὰ τῆς εἰδικότητος τοῦ βλεννορροϊκοῦ τοῦ διάφορα μέσα· ὁ Fraenkel ἐπινοεῖ τὸ *Liquor Natri hypochloros*, ἄλλοι τὸ *Kali hypermanganic*, καὶ ἄλλοι κάμνουσι πειράματα διὰ σκευασίων περιεχοσῶν φανικῶν ὀξέ. Περὶ τῶν τελευταίων οὐδὲν γνωρίζω ἐξ οἰκείας πείρας· τὸ ὑπερμαγγανικὸν καὶ ἐφήρμοσα καὶ εἰς ἀσθενῆ καὶ εἰς ἰσχυρὰν διάλυσιν καθὼς καὶ τὸ ὑποχλωριῶδες νάτρον, ἀλλ' ἀναφελῶς. Ἡ στυπτηρία καὶ ὑπὸ ἀρχαιοτέρων ἰατρῶν (*Rust, Ricord, Récamier*) συνίσταται, καὶ ἐν τοῖς διδακτικοῖς ἐγχειριδίοις ἀναφέρεται, πράγματι ὅμως ἔπεσεν εἰς ἀχρηστίαν. Ἐν τινι περιπτώσει βλεννορροίας χρονίας ἀπελπισθεὶς ἐκ τῆς χρήσεως ἄλλων μέσων κατέφυγον εἰς τὴν στυπτηρίαν παραγγείλας ἐκ *Solut. Aluminis crudi* (ο 2,0) 180,0 νὰ ἐγγέεται εἰς τὴν οὐρήθραν, τὸ δὲ ἐγγυόμενον νὰ κρατῆται 5—7 ἕξηκοστὰ τῆς ὥρας· πλὴν δὲ τούτου καὶ διαίταν, ἀποφυγὴν οἰνοπνευματωδῶν κτλ. Τὴν ἐγγυσιν ἠνέχθη ὁ κρῖωστος ἀνευ πόνων σφοδρῶν καὶ εἰς 14 ἡμέρας ἴαθη ἐντελῶς. Τὴν αὐτὴν διάλυσιν ἐφήρμοσα ἔκτοτε εἰς πολλοὺς μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας. Ἐφήρμοσα κατόπιν αὐτὴν καὶ εἰς τὰς ὀξείας βλεννορροίας μετὰ φλογιστικῶν συμπτωμάτων, ἀλλ' εἰς ἀσθενεστέρων διάλυσιν, οἷον *Solut. Alumin. crud.* (ο 1, 25) 180,0 τρεῖς τῆς ἡμέρας ἐγγυσίς, 5 ἕξηκοστὰ τῆς ὥρας τοῦ ἐγγυομένου διακράτησις ἐν τῇ οὐρήθρᾳ. Καὶ ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ δὲν ἐπῆγε τὸ φάρμακον σφοδρὸς πόνους, πολλάκις οὐδ' ἐνόηλυσιν ἢ ποσότης τῆς ἐκκρίσεως ἠλαττοῦτο καὶ εἰς 6, 7 ἢ τὸ πολὺ 14 ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἑραπειᾶς ἡ βλεννόρροια ἐθεραπεύετο.

(Dr. Schreyer in Med. Central-Ztg., 1870.)

Ἡ τελεσιγραφία συνδρομῆς ὠρίσθη προσηλωτά

Διὰ τοῦς ἐντός τοῦ κράτους . . . . . Δραχ. 10
» » ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ . . . . . Φραγ. 12

Παρακαλοῦνται ἐκ τῶν Κ.Κ. συνδρομητῶν οἱ μὲν καθυστεροῦντες τὴν συνδρομὴν τοῦ παρελθόντος ἔτους νὰ πληρώσωσιν, οἱ δὲ μὴ ἐπιθυμοῦντες νὰ εἶνε συνδρομηταὶ νὰ ἐπιστάψωσι τοῦλάχιστον τὰ τεύχη.